

บทที่ 6

ผลกระทบที่เกิดจากอุทกภัย ปี พ.ศ.2531

ผลกระทบที่เกิดจากอุทกภัย หรือสภาวะน้ำท่วมนั้น มีมากมายหลายประการ และความเสียหายที่เกิดขึ้นในแต่ละครั้ง ก็นับเป็นจำนวนมูลค่ามหาศาล ซึ่งในบางสภาพ การประเมินมูลค่าความเสียหายนั้น ก็ไม่อาจจะคำนวณออกมาเป็นตัวเลขที่แท้จริงได้ และการคำนวณมูลค่าความเสียหาย จากภาวะน้ำท่วมในแต่ละครั้งนั้น โดยส่วนใหญ่แล้ว มักจะประเมินเฉพาะค่าความเสียหายโดยตรง (direct damages) เท่านั้น การประเมินความเสียหายเช่นนี้เกือบจะไม่ได้รวมความเสียหายทางอ้อม (indirect damages) ไว้เลย ซึ่งถ้าคิดเป็นค่าของเงินแล้ว อาจมีมูลค่าที่มากเกินกว่าความเสียหายทางตรงอย่างมากมาย

โดยทั่วไป ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากอุทกภัยนั้น สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ด้าน คือ

1) ผลกระทบทางด้านกายภาพ

ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากสภาวะน้ำท่วมในแต่ละครั้งนั้น ความเสียหายด้านกายภาพเป็นผลกระทบที่เห็นได้อย่างชัดเจนมากที่สุด และสามารถที่จะคำนวณค่าความเสียหายออกมาเป็นตัวเงินได้ แต่ตามปกติแล้วการคิดค่าความเสียหายจากภาวะน้ำท่วมนั้น ไม่อาจจะคำนวณจากด้านกายภาพเพียงด้านเดียวได้ จำเป็นที่จะต้องมีการพิจารณาถึงความเสียหายทางด้านสังคมด้วย แต่ทั้งนี้เนื่องจากการประเมินค่าความเสียหายทางด้านสังคมนั้นเป็นไปได้ยาก และมีวิธีการในการวิเคราะห์แตกต่างไปจากการวิเคราะห์ค่าความเสียหายทางด้านกายภาพมาก การประเมินค่าความเสียหายโดยส่วนใหญ่จึงพิจารณาเฉพาะความเสียหายทางด้านกายภาพ

ความเสียหายทางด้านกายภาพที่สามารถมองเห็นได้อย่างเด่นชัด คือ ความเสียหายของภาคเอกชน เช่น บ้านเรือนที่อยู่อาศัย อาคารพาณิชย์ โรงงานอุตสาหกรรม และพื้นที่เกษตรกรรม เป็นต้น และความเสียหายของภาครัฐบาล ซึ่งประกอบไปด้วย การบริการด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการต่าง ๆ เช่น ถนน ทางรถไฟ ไฟฟ้า น้ำประปา ระบบการสื่อสารโทรคมนาคม รวมทั้ง ความเสียหายของหน่วยราชการต่าง ๆ เป็นต้น

2) ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ

ผลกระทบทางเศรษฐกิจที่สามารถจะเห็นได้อย่างเด่นชัด คือ ผลกระทบที่มีต่อพื้นที่ชุมชนเมือง หรือย่านธุรกิจการค้าในตัวเมืองใหญ่ ๆ เป็นต้น โดยจะปรากฏออกมาในรูปของความเสียหายต่อสินค้า ความเสียหายทางธุรกิจและบริการ อันเนื่องมาจากภาวะการค้าหยุดชะงัก รายได้จากการประกอบธุรกิจที่ลดลง ความล่าช้าในการขนส่ง และการเน้นต้นทุนในการประกอบการ เช่น ค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมทรัพย์สิน และอุปกรณ์ภายในอาคาร เป็นต้น ดังจะเห็นได้จากการเกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ ในปี พ.ศ.2531 ที่ชุมชนเมืองภาคใหญ่ ซึ่งเป็นเมือง

ศูนย์กลางทางธุรกิจการค้าที่สำคัญของภาคใต้ บริเวณย่านการค้าที่สำคัญ เช่น ย่านใจกลางเมือง บริเวณถนนหน้าท่าเรือ ซึ่งประกอบไปด้วยอาคารพาณิชย์ และสถานประกอบการ ประเภทต่าง ๆ รวมตัวกันอยู่หนาแน่น บริเวณตลาดสดและบริเวณย่านธุรกิจอื่น ๆ ทั่วไปของเมือง ต่างได้รับความเสียหายดังกล่าวโดยทั่วกัน คิดเป็นมูลค่ามหาศาล

3) ผลกระทบทางด้านสังคม

ดังที่ได้กล่าวแล้วว่า การประเมินค่าความเสียหายทางด้านสังคมนั้น เป็นไปได้ยาก ด้วยเหตุที่ความเสียหายเหล่านี้ไม่สามารถที่จะคิดออกมาเป็นค่าของเงินได้ และถือว่าเป็นความเสียหายทางอ้อม (indirect damages) การศึกษาและวิเคราะห์ผลกระทบทางสังคม โดยส่วนใหญ่แล้วจะมีวิธีการที่แตกต่างกัน เช่น การใช้ดัชนี (index) หรือ การให้น้ำหนักของความเสียหาย การคิดเป็นร้อยละของความเสียหาย เป็นต้น ซึ่งวิธีการนี้เป็นที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย โดยทั่วไปแล้ว การวิเคราะห์ผลกระทบทางสังคมอย่างละเอียดนั้น เป็นไปได้ยากมาก ผลของการวิเคราะห์ส่วนใหญ่จะอยู่ในดุลยพินิจของผู้วิเคราะห์เอง และขึ้นอยู่กับ การแปลความหมายของตัวเลขที่ได้มา

ผลกระทบทางด้านสังคมที่เห็นได้ชัด คือ ผลกระทบด้านสุขภาพอนามัยของประชาชน ซึ่งได้แก่โรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในขณะที่เกิดน้ำท่วม เช่น โรคทางเดินอาหาร โรคตาอักเสบ โรคเท้าเปื่อย โรคผิวหนัง โรคปอดอักเสบ โรคติดต่ออื่น ๆ รวมทั้งอุบัติเหตุต่าง ๆ และการสูญเสียชีวิต เป็นต้น นอกจากนี้ยังรวมไปถึงผลกระทบที่มีต่อจิตใจของประชาชนทางด้านความรู้สึกต่าง ๆ ได้แก่ ความรู้สึกเบื่อหน่าย หงุดหงิด ความกลัว ความเครียด และความรู้สึกท้อแท้ สิ้นหวัง เป็นต้น

และเช่นเดียวกับการเกิดอุทกภัยทุกครั้ง จากการเกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ ในปี พ.ศ.2531 กล่าวได้ว่า เมืองหาดใหญ่ก็ได้รับผลกระทบและความเสียหาย ทั้ง 3 ด้าน ดังกล่าวอย่างมากด้วยเช่นกัน ซึ่งปรากฏผลของความเสียหายดังต่อไปนี้¹

1) พื้นที่ที่ถูกน้ำท่วม เทศบาลเมืองหาดใหญ่มีพื้นที่ที่ถูกน้ำท่วม จากการเกิดอุทกภัย ทั้งสิ้น 20 ตารางกิโลเมตร จากพื้นที่ทั้งหมด 21 ตารางกิโลเมตร ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ 3 ตำบล คือ ตำบลหาดใหญ่ ตำบลคอหงส์ และตำบลควนลัง พื้นที่ที่ได้รับความเสียหายจากภาวะน้ำท่วมครั้งนี้มากที่สุด คือ บริเวณย่านธุรกิจการค้าในตัวเมือง ซึ่งประกอบไปด้วยอาคารพาณิชย์ที่จับกลุ่มกันอยู่อย่างหนาแน่น

2) ความเสียหายต่อประชากร จากการเกิดอุทกภัยครั้งนี้ มีผลทำให้ประชาชนเสียชีวิต จำนวน 11 คน และมีผู้บาดเจ็บอีก จำนวน 220 คน ภายในเขตเทศบาลเมือง

¹สำนักงานเทศบาลเมืองหาดใหญ่, รายงานสภาพความเสียหาย เนื่องจากอุทกภัย ในพื้นที่เขตเทศบาลเมืองหาดใหญ่, 27 ธันวาคม พ.ศ.2531.

หาดใหญ่ มีการอพยพประชากรทั้งสิ้น 392 ครัวเรือน จำนวน 2,060 คน บ้านเรือนของประชาชนได้รับความเสียหาย จำนวน 184 หลังคาเรือน จำแนกเป็น เสียหาย (พัง) ทั้งหมด 120 หลังคาเรือน มูลค่าความเสียหายเท่ากับ 6,000,000 บาท เสียหายบางส่วน จำนวน 64 หลังคาเรือน มูลค่าความเสียหายเท่ากับ 1,600,000 บาท รวมมูลค่าความเสียหายเท่ากับ 7,600,000 บาท

3) ความเสียหายต่อสิ่งสาธารณประโยชน์ อุทกภัยครั้งใหญ่ได้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งสาธารณประโยชน์ของทางราชการภายในเขตเทศบาล ดังนี้

- 1) ถนน ชำรุด 110 สาย ค่าความเสียหาย 1,843,445 บาท
- 2) คอสะพาน เสียหาย 8 แห่ง ค่าความเสียหาย 77,900 บาท
- 3) โรงเรียน

ได้รับความเสียหาย 3 แห่ง ค่าความเสียหาย 2,007,200 บาท
รวมมูลค่าความเสียหาย เท่ากับ 3,928,545 บาท

4) ความเสียหายด้านปศุสัตว์ ความเสียหายทางด้านปศุสัตว์ของราษฎรภายในเขตเทศบาลเมืองหาดใหญ่ มีมูลค่ารวมทั้งสิ้น 2,338,860 บาท จำแนกเป็น โค 115 ตัว ค่าความเสียหายเท่ากับ 575,000 บาท สุกร จำนวน 377 ตัว ค่าความเสียหายเท่ากับ 1,315,500 บาท แพะ 131 ตัว ค่าความเสียหาย 196,500 บาท เป็ด, ห่าน จำนวน 1,136 ตัว ค่าความเสียหายเท่ากับ 45,440 บาท และ ไก่ จำนวน 4,878 ตัว ค่าความเสียหาย 195,120 บาท

5) ความเสียหายด้านการเกษตรและการประมง ภายในเขตเทศบาลเมือง-หาดใหญ่ ปรากฏความเสียหายที่เกิดขึ้นกับพื้นที่เกษตรกรรมและการประมง รวมทั้งสิ้น 829,500 บาท จำแนกได้เป็น ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับนาข้าว 97 ไร่ จำนวนเงิน 339,500 บาท สวนผัก (พืชผัก) จำนวน 10 ไร่ ค่าความเสียหายเท่ากับ 15,000 บาท ผลไม้ยืนต้น 5 ไร่ จำนวน 25,000 บาท ความเสียหายของบ่อเลี้ยงปลา รวมมูลค่าเท่ากับ 450,000 บาท

จากมูลค่าความเสียหายในด้านต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่าอุทกภัยครั้งใหญ่ที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ.2531 ก่อให้เกิดความเสียหายหลายด้าน หลายประการ ที่สำคัญก็คือ เศรษฐกิจของประชากรและภาครัฐบาล รวมถึงผลกระทบต่อสภาพทางจิตใจ และสุขภาพอนามัยของประชาชน การเกิดสภาวะน้ำท่วมดังกล่าวจึงก่อให้เกิดความเสียหายต่อ-เศรษฐกิจของประเทศอย่างมากมาย ถึงแม้ว่าการคำนวณค่าความเสียหายต่าง ๆ จะไม่ได้เป็นจริงตามที่เกิดขึ้น แต่ตัวเลขที่ประมาณการไว้ ก็นับเป็นจำนวนมหาศาล ดังเช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย สาขาภาคใต้ ได้ประเมินความเสียหายที่เกิดจากสภาวะน้ำท่วมใน เดือนพฤศจิกายน

ปี 2531 เฉพาะที่มีต่อเมืองหาดใหญ่ไว้เป็นจำนวนมูลค่ามากกว่า 1,000 ล้านบาท² ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าการเกิดอุทกภัยในแต่ละครั้งย่อมก่อให้เกิดผลเสียหายทางเศรษฐกิจต่อส่วนรวมของประเทศเป็นอย่างมาก

สำหรับการพิจารณาผลกระทบหรือความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการเกิดอุทกภัยในปี พ.ศ.2531 ของเมืองหาดใหญ่³ ในที่นี้จะเน้นศึกษาถึงผลกระทบที่มีต่อบริเวณพื้นที่พาณิชย์กรรมหรือความเสียหายที่เกิดขึ้นกับสถานประกอบการต่าง ๆ และผลกระทบที่มีต่อภาวะการท่องเที่ยงของเมือง ภายหลังจากเกิดอุทกภัยเป็นหลัก ดังต่อไปนี้

6.1 ผลกระทบที่มีต่อพื้นที่พาณิชย์กรรม

จากการเกิดภาวะอุทกภัยครั้งใหญ่ ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2531 มีผลทำให้บรรดาร้านค้าและสถานประกอบการทั้งหมด ภายในตัวเมืองหาดใหญ่ ได้รับความเสียหายเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องจากอุทกภัยเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และกระแสน้ำมีความรุนแรงอย่างมาก ประกอบกับน้ำได้ไหลบ่าเข้าท่วมบริเวณพื้นที่การค้า และย่านธุรกิจที่สำคัญของเมืองในเวลากลางคืน ซึ่งร้านค้าส่วนใหญ่ได้ปิดกิจการแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ห้างสรรพสินค้า ซึ่งปิดดำเนินการแล้ว จึงไม่มีพนักงานประจำอยู่ การขนย้ายสินค้าจึงไม่อาจกระทำได้ ความเสียหายจึงมีจำนวนมาก อีกทั้งผู้ประกอบการส่วนใหญ่คาดไม่ถึงว่าน้ำจะท่วมสูงอย่างรุนแรง และรวดเร็ว ดังนั้นส่วนใหญ่จึงทำการป้องกันความเสียหายเพียงแค่จัดเตรียมขนย้ายสินค้า และทรัพย์สินขึ้นไว้ในระดับหนึ่งที่คิดว่าน้ำจะท่วมไม่ถึงเท่านั้น แต่บางรายก็ไม่ได้เตรียมการป้องกันความเสียหายไว้เลย เพราะไม่คิดว่าจะเกิดอุทกภัยอย่างรุนแรงขึ้นได้ ดังนั้นความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อสถานประกอบการต่าง ๆ จึงมีจำนวนมูลค่ามากมายยิ่งนัก

ภายหลังจากที่เกิดอุทกภัยแล้ว ร้านค้าและสถานประกอบการส่วนใหญ่ ได้ปิดดำเนินการเป็นระยะเวลาประมาณ 1 สัปดาห์ ซึ่งก่อให้เกิดภาวะการค้าซบเซา และทำให้สถานประกอบการต้องสูญเสียรายได้อย่างมากในระหว่างที่ปิดกิจการ ซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยส่วนรวมของเมือง อาทิ ภาวะการเงินที่เคยสะพัดหมุนเวียนอยู่ในเมืองหาดใหญ่ ประมาณ "ไม่ต่ำกว่า 300 ล้านบาท" ต้องหายไป และต่อมา เมื่อร้านค้าได้เปิดดำเนินการตามปกติแล้ว"

²ธนาคารแห่งประเทศไทย สาขาภาคใต้, รายงานภาวะเศรษฐกิจและการเงิน เดือนพฤศจิกายน (พ.ศ.2531), หน้า 77

³สัมภาษณ์ นายเคร่ง สุวรรณวงศ์, นายกเทศมนตรีเมืองหาดใหญ่, 29 ธันวาคม 2531

⁴สถานประกอบการส่วนใหญ่ จะเปิดดำเนินการในวันที่ 28 หรือ 29 พฤศจิกายน พ.ศ.2531 ภายหลังจากน้ำท่วม ทั้งนี้ไม่นับรวมช่วงระยะเวลาที่ร้านค้าและห้างสรรพสินค้าต่างนำสินค้าที่ถูกน้ำท่วมออกมาทำการจำหน่ายลดราคา

ยังต้องประสบกับภาวะชบเซาทางการค้า ซึ่งเป็นผลทำให้สภาวะการค้าขายในตลาด และย่านธุรกิจที่สำคัญของเมืองหาดใหญ่ ต้องเจียบเหงาและชบเซาลงไปอย่างมาก ทั้งนี้ก็เนื่องมาจาก

1) ภายหลังจากน้ำท่วม นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ ที่เดินทางเข้ามาเที่ยวในช่วงเทศกาลลอยกระทง ต่างพากันเดินทางกลับ ซึ่งมีผลทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวในหาดใหญ่ลดลง สถานประกอบการค้าประเภทต่าง ๆ จึงชบเซาลงตามไปด้วย

2) ลูกค้าภายในท้องถิ่น ซึ่งอาศัยอยู่ในหาดใหญ่ และพื้นที่ใกล้เคียงต่างได้รับความเสียหายจากภาวะอุทกภัยด้วยกันทั้งสิ้น ดังนั้นจึงต้องนำรายได้ส่วนหนึ่งไปใช้จ่ายกับภาวะน้ำท่วม เช่น การซ่อมแซมบ้านเรือนที่อยู่อาศัย เป็นต้น มีผลทำให้กำลังซื้อ และอัตราการใช้จ่ายลดลง

แต่อย่างไรก็ตาม ภาวะการค้าที่ชบเซาอยู่จริง ๆ นั้น ก็มีช่วงระยะเวลาอยู่เพียงประมาณ 1 เดือน ภายหลังจากเกิดอุทกภัยเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากในเดือนธันวาคม และต้นเดือนมกราคม เป็นช่วงเทศกาลคริสต์มาสและปีใหม่ ซึ่งปกติจะมีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเดินทางเข้ามาเที่ยวในเมืองหาดใหญ่ จำนวนมากเป็นประจำทุกปี ดังนั้นภายหลังจากเกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ขึ้นแล้ว นักท่องเที่ยวจึงได้เริ่มเดินทางเข้ามาเที่ยวที่หาดใหญ่อีกครั้งหนึ่งในช่วงเทศกาลคริสต์มาส-ปีใหม่ ดังกล่าว ซึ่งแม้ว่าในเดือนธันวาคม ปี พ.ศ.2531 จะมีอัตราการเปลี่ยนแปลงของจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศลดลงจากปี พ.ศ.2530 ก็ตาม แต่ก็ยังมีจำนวนเพิ่มขึ้น จากเดือนพฤศจิกายน ในปีเดียวกันถึงร้อยละ 14.7 ซึ่งเป็นผลทำให้ภาวะการค้าและเศรษฐกิจของเมืองหาดใหญ่ ในช่วงปลายเดือนธันวาคม มีความตึงเครียดขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ภายหลังจากเกิดอุทกภัย

สำหรับการสำรวจผลกระทบที่มีต่อพื้นที่พาณิชย์กรรม หรือย่านธุรกิจการค้าในเมืองหาดใหญ่นั้น ข้อมูลและรายละเอียดส่วนใหญ่ ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการค้าในย่านธุรกิจสำคัญของเมือง ด้วยการออกแบบสอบถาม โดยได้สุ่มตัวอย่างจากร้านค้า และสถานประกอบการประเภทต่าง ๆ จำนวนทั้งสิ้น 53 ราย นอกจากนี้ผลของการศึกษายังได้จากข้อมูลการสำรวจความเสียหายของผู้ประกอบการในเขตเทศบาลเมืองหาดใหญ่ ของศูนย์อำนวยการพรรคประชาธิปัตย์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา อีกจำนวนทั้งสิ้น 419 ชุด และจากการรวบรวมความเสียหายของผู้ประกอบการค้า ภายในเมืองหาดใหญ่ ของหอการค้าจังหวัดสงขลา อีกจำนวน 86 ราย

การสำรวจผลกระทบหรือความเสียหายที่เกิดขึ้นกับย่านธุรกิจการค้า และสถานประกอบการต่าง ๆ ในเมืองหาดใหญ่ ปรากฏผลของการศึกษา ดังต่อไปนี้

6.1.1 ประเภทของกิจการ

จากจำนวนตัวอย่างของร้านค้าและสถานประกอบการที่ได้จากการสัมภาษณ์พบว่า ประเภทของธุรกิจการค้าส่วนใหญ่ เป็นร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์เครื่องหนัง ร้านจำหน่ายเสื้อผ้าสำเร็จรูป และบริษัทนำเข้าเที่ยวเป็นส่วนมาก ซึ่งมีจำนวนรวมกันเท่ากับ ร้อยละ 47.2 ของ

จำนวนตัวอย่างทั้งหมด (ตารางที่ 54) ทั้งนี้เนื่องจาก ภายในบริเวณย่านใจกลางเมืองหาดใหญ่ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยว ส่วนใหญ่จะมีสถานประกอบการซึ่งดำเนินธุรกิจมีลักษณะดังกล่าวเป็นส่วนมาก จะเห็นได้จากการจำแนกประเภทธุรกิจการค้าของสถานประกอบการในหาดใหญ่บริเวณพื้นที่ใจกลางเมือง (หัวข้อ 4.3 ในบทที่ 4) ซึ่งธุรกิจทั้ง 3 ประเภทดังกล่าว มีจำนวนรวมกันเท่ากับ 137 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 33.7 ของจำนวนสถานประกอบการทั้งหมดในบริเวณพื้นที่สำรวจ

ตารางที่ 54 แสดงประเภทของสถานประกอบการ

ประเภทของกิจการ	จำนวน	ร้อยละ
1. ร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์เครื่องหนัง	11	20.8
2. ร้านจำหน่ายเสื้อผ้าสำเร็จรูป	9	16.9
3. บริษัทนำเที่ยว	5	9.4
4. ร้านขายผ้า	4	7.5
5. ร้านขายอาหาร	3	5.7
6. ห้างสรรพสินค้า	3	5.7
7. ร้านจำหน่ายสินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึก	3	5.7
8. สถานประกอบการประเภทอื่น ๆ	15	28.3
รวม	53	100.0

ที่มา : แบบสอบถาม (เดือนสิงหาคม 2532)

6.2.1 ระยะเวลาที่เปิดกิจการ*

จากการสัมภาษณ์สถานประกอบการค้าในเมืองหาดใหญ่ เกี่ยวกับระยะเวลาที่เปิดดำเนินกิจการภายหลังจากเกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ ในเดือนพฤศจิกายน ปี พ.ศ.2531 พบว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่ จะเปิดกิจการเป็นระยะเวลาเฉลี่ยประมาณ 6-10 วัน หลังจากน้ำลด** คิดเป็นร้อยละ 37.7 และเปิดกิจการเป็นระยะเวลา 3-5 วัน คิดเป็นร้อยละ 33.9 ซึ่งเมื่อรวมจำนวนสถานประกอบการที่เปิดกิจการอยู่ในระยะเวลา ระหว่าง 3-10 วัน แล้ว มีจำนวนถึงร้อยละ 71.6 ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด (ตารางที่ 55) ตัวอย่างของร้านค้าและ

*ระยะเวลาที่เปิดกิจการ ในที่นี้ หมายถึง ช่วงระยะเวลาที่ร้านค้าหรือสถานประกอบการประเภทต่าง ๆ ไม่สามารถเปิดดำเนินกิจการได้ตามปกติ ทั้งนี้ไม่นับรวมถึงการจำหน่ายสินค้าลดราคาหน้าร้านในระหว่างที่เปิดกิจการส่วนใหญ่ของร้านไว้

**น้ำลดลงทั้งหมดในวันที่ 24 พฤศจิกายน พ.ศ.2531

สถานประกอบการที่ปิดกิจการในระยะเวลาดังกล่าว ได้แก่ ร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์เครื่องหนัง ร้านจำหน่ายเสื้อผ้าสำเร็จรูป พ้างสรรพสินค้า ร้านจำหน่ายสินค้าเบ็ดเตล็ด และร้านขายผ้า เป็นต้น สาเหตุที่สถานประกอบการเหล่านี้ ปิดกิจการอยู่ระยะเวลาไม่นานนั้นก็เนื่องมาจาก ลักษณะความเป็นเมืองธุรกิจของภาคใหญ่ ที่มีการตื่นตัวอยู่เสมอ แม้ว่าจะประสบกับภัยธรรมชาติ อย่างรุนแรงก็ตามผู้ประกอบการค้าโดยส่วนใหญ่ ต่างก็รีบเร่ง ปรับปรุงฟื้นฟูกิจการโดยเร็ว เพื่อประโยชน์ทางธุรกิจ

จากผลของการศึกษาดังกล่าวข้างต้น ได้สอดคล้องกับการสำรวจสภาพของ เมืองภาคใหญ่ภายหลังจากน้ำท่วม ของสถานีโทรทัศน์ช่อง 10 ภาคใหญ่^{*} ซึ่งกล่าวว่า ร้านค้า ต่าง ๆ ส่วนใหญ่ ได้เปิดดำเนินการตามปกติ ในวันที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ.2531 หรือ รวมระยะเวลาเท่ากับ 7 วัน ภายหลังจากอุทกภัย อีกทั้งธนาคารก็ได้เปิดดำเนินการในวัน ดังกล่าวด้วยเช่นกัน ภายหลังจากที่ปิดทำการมานานถึง 1 สัปดาห์ นับตั้งแต่เกิดอุทกภัย

สำหรับร้านค้าและสถานประกอบการที่ปิดกิจการมากกว่า 10 วันขึ้นไป มี จำนวนร้อยละ 15.1 ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นธุรกิจที่ได้รับความเสียหายอย่างหนัก จากการเกิด สภาพน้ำท่วม ตัวอย่างของสถานประกอบการประเภทดังกล่าว เช่น โรงแรมที่มีชั้นใต้ดินหรือมี อุปกรณ์เครื่องอำนวยความสะดวกติดตั้งอยู่ที่ชั้นล่างของอาคาร ร้านจำหน่ายเครื่องเขียน ร้าน ขายยา และร้านขายทอง เป็นต้น ซึ่งร้านประเภทดังกล่าว ความรุนแรงของกระแสน้ำได้ทำ ความเสียหายให้กับตู้กระจกแสดงสินค้า (ตู้โชว์) ซึ่งต้องใช้เวลาในการปรับปรุงซ่อมแซมระยะ เวลาหนึ่ง เป็นต้น ส่วนร้านค้าหรือสถานประกอบการที่ปิดกิจการน้อยกว่า 3 วัน หรือไม่ปิด กิจการเลยนั้น มีจำนวนรวมกันคิดเป็นร้อยละ 13.2 จากจำนวนตัวอย่างทั้งหมด กิจการประเภท นี้ ได้แก่ บริษัทน้ำเขียว ซึ่งต้องให้บริการกับนักท่องเที่ยวที่ตกค้างอยู่ในช่วงระหว่างน้ำท่วมทันที- ที่น้ำลด ซึ่งเมื่อน้ำลดแล้ว นักท่องเที่ยวต่างทยอยพากันเดินทางกลับเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ ก็เช่น โรงแรมบางแห่ง ซึ่งไม่ได้รับความเสียหายจากน้ำท่วม หรือได้รับความเสียหายไม่มากนัก และร้านจำหน่ายสินค้าพื้นเมือง เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม โดยทั่วไปแล้ว ร้านค้าต่าง ๆ ในเมืองภาคใหญ่ มักจะเปิด กิจการเป็นบางส่วน เพื่อทำการลดราคาสินค้าภายหลังจากน้ำลด และในขณะเดียวกันก็ได้ทำการ ปรับปรุง ซ่อมแซม และตกแต่งอาคารสถานประกอบการใหม่ไปด้วย

* "ข่าวท้องถิ่นภาคใต้," สถานีโทรทัศน์ช่อง 10 ภาคใหญ่, 28 พฤศจิกายน 2531

ตารางที่ 55 แสดงระยะเวลาที่เปิดกิจการของสถานประกอบการในเมืองหาดใหญ่ ภายหลังจากอุทกภัย

ระยะเวลาที่เปิดกิจการ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เปิดกิจการ	4	7.5
เปิดกิจการ น้อยกว่า 3 วัน	3	5.7
เปิดกิจการ 3 - 5 วัน	18	33.9
เปิดกิจการ 6 - 10 วัน	28	37.7
เปิดกิจการ 11 - 15 วัน	5	9.4
เปิดกิจการ มากกว่า 15 วันขึ้นไป	3	5.7
รวม	53	100.0

ที่มา : แบบสอบถาม

6.1.3 ภาวะซบเซาของกิจการ

ก. จำนวนลูกค้า

จากการสัมภาษณ์ถึงการลดจำนวนลงของลูกค้า ที่เข้ามาซื้อสินค้าหรือเข้ามาใช้บริการ หลังจากที่บ้านค้าและสถานประกอบการต่าง ๆ ได้เปิดดำเนินการแล้ว พบว่า ส่วนใหญ่ลูกค้าจะลดจำนวนลงอย่างมาก ประมาณร้อยละ 31-50 ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 49.0 ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด รองลงมาคือ ลดจำนวนลงร้อยละ 11-30 และร้อยละ 51-80 คิดเป็นร้อยละ 18.9 เท่ากัน ส่วนร้านค้าหรือสถานประกอบการที่มีจำนวนลูกค้าลดลงน้อยกว่าร้อยละ 10 และลดลงมากกว่าร้อยละ 80 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 9.4 และร้อยละ 3.8 ตามลำดับ (ตารางที่ 56)

จะเห็นได้ว่า ร้านค้าและสถานประกอบการในหาดใหญ่ หลังจากที่ได้เปิดดำเนินการตามปกติแล้ว ส่วนมากจะมีลูกค้าเข้ามาซื้อสินค้าหรือใช้บริการลดลง ซึ่งส่วนใหญ่จะลดลงเฉลี่ยประมาณร้อยละ 30 ถึงร้อยละ 50 ทั้งนี้ ร้านค้าหรือสถานประกอบการ ที่มีจำนวนลูกค้าลดลงอย่างมากรุนแรงนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นกิจการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งสิ้น เช่น โรงแรม ภัตตาคาร-ร้านอาหาร สถานบันเทิงเรีงรมย์ และร้านจำหน่ายสินค้าเพื่อนักท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ เช่น ร้านจำหน่ายสินค้าพื้นเมือง ร้านจำหน่ายเสื้อผ้าสำเร็จรูป และร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์เครื่องหนัง เป็นต้น ส่วนร้านค้าและสถานประกอบการประเภทอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวหรือ เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวโดยทางอ้อมนั้น ส่วนใหญ่จะมีจำนวนลูกค้าลดลงไม่มาก เช่น ร้านขายยา ร้านขายของชำ หรือร้านขายเครื่องเขียน เป็นต้น

การลดจำนวนลงของลูกค้าดังกล่าว เป็นผลทำให้ร้านค้า และสถานประกอบการต่าง ๆ มีรายได้ลดลงและประสบกับภาวะซบเซาทางธุรกิจอยู่ในระยะหนึ่ง

ตารางที่ 56 แสดงการลดจำนวนของลูกค้า ภายหลังจากเกิดอุทกภัย

การลดลงของลูกค้า	จำนวน	ร้อยละ
ลดลง น้อยกว่า ร้อยละ 10	5	9.4
ลดลง ร้อยละ 10 - 30	10	18.9
ลดลง ร้อยละ 31 - 50	26	49.0
ลดลง ร้อยละ 51 - 80	10	18.9
ลดลง มากกว่า ร้อยละ 80 ขึ้นไป	2	3.8
รวม	53	100.00

ที่มา : แบบสอบถาม

ข. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับ รายได้ของกิจการ ภายหลังจากเกิดอุทกภัย พบว่า ร้านค้าและสถานประกอบการทั้งหมด มีรายได้ลดลง โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 83.0 มีรายได้ลดลงอย่างมาก และจำนวนร้านค้าที่มีรายได้ลดลงบ้างแต่ไม่มากนัก มีอยู่เพียงร้อยละ 17.0 ทั้งนี้เป็นผลเนื่องมาจากการลดจำนวนลงของนักท่องเที่ยวอย่างมาก ภายหลังจากการเกิดอุทกภัย (มากกว่าร้อยละ 50) ซึ่งเป็นผลทำให้ลูกค้าของสถานประกอบการต่าง ๆ ลดลง ร้านค้าและสถานประกอบการประเภทต่าง ๆ ในเมืองหาดใหญ่ จึงประสบกับภาวะชบเซาทางการค้า อันเป็นผลทำให้รายได้ของร้านค้า และสถานประกอบการดังกล่าวลดลงตามไปด้วย (ตารางที่ 57)

ตารางที่ 57 แสดงร้อยละของรายได้ที่ลดลงของสถานประกอบการในเมืองหาดใหญ่

การลดลงของรายได้	จำนวน	ร้อยละ
ลดลงอย่างมาก	44	83.0
ลดลงบ้างไม่มากนัก	9	17.0
คงที่	-	-
รวม	53	100.0

ที่มา : แบบสอบถาม

ค. ระยะเวลาที่เกิดภาวะการค้าชบเซา

จากการสอบถามผู้ประกอบการค้าในเมืองหาดใหญ่เกี่ยวกับภาวะชบเซาทางการค้าและการดำเนินธุรกิจ ภายหลังจากการเกิดอุทกภัย พบว่า ร้านค้าและสถานประกอบการส่วนใหญ่ จะประสบกับภาวะชบเซา เป็นระยะเวลา 1 เดือน หลังจากนั้นท้วงคิดเป็นร้อยละ 56.6 จำนวนที่ประสบกับภาวะชบเซาเป็นระยะเวลา 1-2 เดือน คิดเป็นร้อยละ 20.7 และสถานประกอบการธุรกิจที่ประสบกับภาวะชบเซานาน 2-3 เดือน และมากกว่า 3 เดือนขึ้นไป มีจำนวนร้อยละ 20.7 และร้อยละ 1.9 ตามลำดับ (ตารางที่ 58)

จากข้อมูลดังกล่าว จะเห็นได้ว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่ จะให้ความเห็นว่าร้านค้าหรือสถานประกอบการของตนประสบกับภาวะชบเซาทางธุรกิจไม่ถึง 1 เดือน ภายหลังจากเกิดอุทกภัย ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากการเกิดอุทกภัยมีขึ้นในช่วงปลายเดือนพฤศจิกายน และเมื่อถึงปลายเดือนธันวาคม ซึ่งทุกปีจะเป็นช่วงที่มีการใช้จ่ายของประชาชนและนักท่องเที่ยวมาก เนื่องจากเป็นช่วงเทศกาลคริสต์มาสและปีใหม่ ซึ่งมีนักท่องเที่ยวจากประเทศเพื่อนบ้านเดินทางเข้ามาเที่ยวที่หาดใหญ่มาก ธุรกิจการค้าประเภทต่าง ๆ ในหาดใหญ่ จึงคึกคักขึ้นในช่วงดังกล่าว เป็นผลทำให้ภาวะชบเซา ซึ่งเกิดจากอุทกภัยมีระยะไม่นานนัก แต่อย่างไรก็ตาม อัตราการซื้อ-ขายก็ยังคงลดลง เมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ.2530 ทั้งนี้เป็นผลมาจากอัตราการเปลี่ยนแปลงของนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนลดลง เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงระยะเดียวกันกับปีก่อน

อย่างไรก็ตาม โดยทั่วไปแล้ว ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ จะให้ความเห็นว่า ภาวะชบเซาซึ่งเป็นผลกระทบจากน้ำท่วม มีมาจนถึงต้นเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2532 แต่เมื่อถึงเทศกาลตรุษจีน ในช่วงกลางเดือนกุมภาพันธ์ (หรือช่วงระยะประมาณ $2\frac{1}{2}$ เดือน ภายหลังจากน้ำท่วม) ภาวะการค้าของเมืองหาดใหญ่ก็ฟื้นตัวกลับเข้าสู่สภาพปกติ โดยมีอัตราที่ใกล้เคียงกับปีก่อนเช่นเดิม ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ในเดือนมกราคมของทุกปี จำนวนนักท่องเที่ยวจะลดลงจากเดือนธันวาคมอย่างมาก และจะเพิ่มขึ้นอีกครั้งหนึ่งในเดือนกุมภาพันธ์ ดังนั้นภาวะการค้าในเดือนมกราคม จึงชบเซากว่าเดือนธันวาคม และเช่นเดียวกันในช่วงเดือนมกราคมของปี พ.ศ.2532 ภายหลังจากน้ำท่วมดังกล่าว จึงมีความชบเซาทางธุรกิจอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งเป็นผลมาจากจำนวนนักท่องเที่ยวที่ลดลง และเป็นผลมาจากน้ำท่วมอีกส่วนหนึ่ง แต่ถ้าหากไม่นับเดือนมกราคม ซึ่งทุกปีจะมีนักท่องเที่ยวลดลงจากเดือนธันวาคมเป็นปกติแล้ว (ตารางที่ 63) อาจกล่าวได้ว่า ภาวะชบเซาทางการค้า ซึ่งเป็นผลกระทบจากน้ำท่วมโดยตรง จะเห็นได้อย่างชัดเจนในระยะเดือนธันวาคม ก่อนช่วงเทศกาล

ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า อุทกภัยที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ.2531 ส่งผลกระทบต่อภาวะการค้าของเมืองหาดใหญ่ อย่างเห็นได้ชัด เป็นระยะเวลา 1 เดือน คือ นับตั้งแต่หลังจากน้ำท่วม จนถึงช่วงระยะก่อนเทศกาลคริสต์มาส และภาวะการค้าของหาดใหญ่ ได้ฟื้นตัวกลับเข้าสู่สภาพปกติเช่นเดิม ในเดือนกุมภาพันธ์ ปี พ.ศ.2532 (รายละเอียดกล่าวเพิ่มไว้ในหัวข้อ 6.1.4)

ตารางที่ 58 แสดงภาวะชบเซาของสถานประกอบการในเมืองหาดใหญ่ ภายหลังจากอุทกภัย

ระยะเวลาของภาวะชบเซา	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ถึง 1 เดือน (หรือประมาณ 1 เดือน)	38	56.6
1 - 2 เดือน	11	20.7
2 - 3 เดือน	11	20.7
มากกว่า 3 เดือนขึ้นไป	1	1.9
รวม	53	100.0

6.1.4 ภาวะการค้าในแต่ละช่วงเทศกาลภายหลังจากเกิดอุทกภัย

ก. เทศกาลคริสต์มาสและปีใหม่

จากการสอบถามผู้ประกอบการค้าในเมืองหาดใหญ่ พบว่า ในช่วงเทศกาลคริสต์มาสและปีใหม่ ร้านค้าและสถานประกอบการต่าง ๆ ส่วนใหญ่มีจำนวนลูกค้าลดลง ประมาณร้อยละ 40-60 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.0 ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด รองลงมาคือ ลดลงร้อยละ 20-40 มีจำนวนร้อยละ 26.4 ส่วนที่มีลูกค้าลดลงน้อยกว่าร้อยละ 20 และลดลงมากกว่าร้อยละ 60 ขึ้นไป มีจำนวนร้อยละ 18.9 และร้อยละ 3.8 ตามลำดับ สำหรับผู้ประกอบการที่ให้ความเห็นว่า มีอัตราใกล้เคียงกับปี พ.ศ.2530-2531 มีจำนวนเพียง ร้อยละ 1.9 เท่านั้น (ตารางที่ 59)

จะเห็นได้ว่า ในช่วงเทศกาลคริสต์มาสและปีใหม่ ร้านค้าต่าง ๆ ในหาดใหญ่เกือบทั้งหมดจะมีจำนวนลูกค้าลดลง สาเหตุที่ลูกค้าของสถานประกอบการต่าง ๆ มีจำนวนลดลงจากปีก่อนมาก เป็นเพราะว่าในช่วงเทศกาลคริสต์มาสและปีใหม่ของเมืองหาดใหญ่ ในปี พ.ศ.2531-2532 นั้น มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวลดลงจากปี พ.ศ.2530-2531 ถึงร้อยละ 22.7 ทั้งนี้ ส่วนหนึ่งก็เพราะเป็นผลเนื่องมาจากการเกิดอุทกภัยในเดือนพฤศจิกายน ปี พ.ศ. 2531 นั้นเอง และต่อการสอบถามถึงภาวะซบเซาของกิจการนั้น ผู้ประกอบการค้าส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า ภาวะการค้าในช่วงเทศกาลคริสต์มาสและปีใหม่ ของธุรกิจสถานประกอบการประเภทต่าง ๆ ในเมืองหาดใหญ่ มีความคึกคัก และดีขึ้นจากสภาพภายหลังการเกิดอุทกภัยอย่างมาก แต่อย่างไรก็ตาม หากเปรียบเทียบกับปี พ.ศ.2530-2531 แล้ว ก็นับว่ายังมีภาวะการค้าที่ซบเซากว่า

ข. เทศกาลตรุษจีน

จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการค้า เกี่ยวกับกิจการในช่วงเทศกาลตรุษจีน ของเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2532 นั้น ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า ภาวะการค้าของเมืองหาดใหญ่อยู่ในอัตราที่ใกล้เคียงกับปี พ.ศ.2531 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41.5 ส่วนจำนวนผู้ที่เห็นว่าลูกค้ายังมีจำนวนลดลงจากปีก่อน แต่ลดลงไม่ถึงร้อยละ 20 มีอยู่จำนวนร้อยละ 32.1 ลดลงระหว่างร้อยละ 20-40 มีจำนวนร้อยละ 5.7 และที่ให้ความเห็นว่า ลดลงมากกว่าร้อยละ 40 ขึ้นไป มีอยู่จำนวนร้อยละ 15.1 สำหรับผู้ที่ให้ความเห็นว่า ลูกค้ามีจำนวนเพิ่มขึ้น มีจำนวนร้อยละ 3.7 (ตารางที่ 59)

จะเห็นได้ว่า ภาวะการค้าของเมืองหาดใหญ่ ในช่วงเทศกาลตรุษจีน ดีขึ้นกว่าช่วงเทศกาลคริสต์มาสและปีใหม่มาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะธุรกิจการค้าประเภทต่าง ๆ

*ภาวะการค้าในที่นี้ เป็นการเปรียบเทียบสภาพของการค้าขายระหว่าง ปี พ.ศ.2532 กับปี พ.ศ.2531 ก่อนเกิดภาวะอุทกภัย

ตารางที่ 59 แสดงภาวะการค้าในแต่ละช่วงเทศกาล ของเมืองหาดใหญ่ ภายหลังจากเกิดอุทกภัย

ภาวะการค้า	จำนวน	ร้อยละ
1. ในช่วงเทศกาลคริสต์มาส-ปีใหม่		
ลูกค้าลดลงน้อยกว่า ร้อยละ 20	10	18.9
ลดลง ร้อยละ 20-40	14	26.4
ลดลง ร้อยละ 41-60	26	49.0
ลดลงมากกว่า ร้อยละ 60 ขึ้นไป	2	3.8
คงที่หรือใกล้เคียงกับ ปี 2531	1	1.9
เพิ่มขึ้น	-	-
รวม	53	100.0
2. ในช่วงเทศกาลตรุษจีน		
ลูกค้าลดลง น้อยกว่าร้อยละ 20	17	32.1
ลดลง ร้อยละ 20-40	3	5.7
ลดลง ร้อยละ 40 ขึ้นไป	8	15.1
คงที่หรือใกล้เคียงกับปี 2531	22	41.5
เพิ่มขึ้น	3	5.7
รวม	53	100.0
3. ในช่วงเทศกาลสงกรานต์		
ลูกค้าลดลง น้อยกว่าร้อยละ 20	20	37.7
คงที่ หรือใกล้เคียงกับปี 2531	31	58.5
เพิ่มขึ้น	2	3.8
รวม	53	100.0

ที่มา : แบบสอบถาม (เดือนสิงหาคม 2532)

ต่างได้ปรับปรุงกิจการภายหลังจากที่เกิดอุทกภัย เพื่อเตรียมรับกับช่วงเทศกาลตรุษจีนเป็นอย่างดี ประกอบกับภาวะการท่องเที่ยวในเดือนกุมภาพันธ์ ปี 2532 ดีขึ้นจากปี 2531 มาก จะเห็นได้จากจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาเที่ยวที่หาดใหญ่ มีเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 5.3 ในช่วงเวลาเดียวกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า อุทกภัยครั้งใหญ่ที่เกิดขึ้นในเดือนพฤศจิกายน ก่อให้เกิดผลกระทบต่อภาวะการค้าของเมืองหาดใหญ่ในช่วงระยะเวลาที่สั้นกว่าที่ควรจะเป็น อย่างไรก็ตาม แม้ผลกระทบต่อภาวะการค้าจะอยู่ในช่วงระยะเวลาที่สั้นก็ตาม แต่ผลกระทบที่มีต่อความเสียหายทางธุรกิจ ในแง่ของสินค้าหรือทรัพย์สินที่เสียหายจากภาวะน้ำท่วมนั้นมีอยู่มาก จากการสอบถามพบว่าผู้ประกอบการจะต้องใช้เวลาอีกไม่น้อยกว่า 1 ปี ในการทำกำไรเพื่อชดเชยกับต้นทุนที่สูงสูญเสียไปในช่วงน้ำท่วม ซึ่งแสดงให้เห็นว่า อุทกภัยครั้งใหญ่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจการค้าของหาดใหญ่ ในระยะยาว เป็นเวลาไม่ต่ำกว่า 1 ปี

ค. เทศกาลสงกรานต์

สำหรับในช่วงเทศกาลสงกรานต์นั้น พบว่า ร้านค้าและสถานประกอบการส่วนใหญ่ มีลูกค้าคงที่ หรือไม่แตกต่างจากปี พ.ศ.2531 คิดเป็นร้อยละ 58.5 ส่วนร้านค้าที่มีลูกค้าเพิ่มขึ้นบ้างนั้น มีจำนวนร้อยละ 3.8 สำหรับร้านค้าที่มีจำนวนลูกค้าลดลงจากช่วงเดียวกัน ของปี พ.ศ.2531 ยังคงมีอยู่เช่นกัน ซึ่งมีอยู่จำนวนร้อยละ 37.7 ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ภาวะการค้าของเมืองหาดใหญ่ในช่วงเทศกาลสงกรานต์นั้นมีภาวะอยู่ในอัตราที่ใกล้เคียงกับปี พ.ศ.2531 แล้ว (ตารางที่ 59)

6.1.5 ค่าความเสียหาย

การเกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2531 ที่เมืองหาดใหญ่นั้น เป็นไปในลักษณะของการเกิดน้ำท่วมอย่างฉับพลัน และรวดเร็ว (flash flood) ดังนั้นจึงทำลายและก่อให้เกิดความเสียหายต่ออาคารร้านค้า และบ้านเรือนที่อยู่อาศัยของประชาชนในเวลาอันรวดเร็ว ประกอบกับระดับน้ำที่ท่วมสูงอย่างมากภายในตัวเมือง ซึ่งเฉลี่ยแล้วสูงเกินกว่า 1.0 เมตรขึ้นไปทั้งสิ้น ดังนั้นจึงสร้างความเสียหายต่ออาคารพาณิชย์ทุกประเภท เกือบ 100 เปอร์เซ็นต์ โดยอาจกล่าวได้ว่า การได้รับผลกระทบหรือความเสียหายของร้านค้า และสถานประกอบการประเภทต่าง ๆ จะไม่แตกต่างกัน ถ้าพิจารณาถึงระดับความสูงของน้ำเป็นหลัก แต่จะแตกต่างกันออกไป ตามประเภทและขนาดของกิจการ

*มูลค่าความเสียหายในที่นี้ หมายถึงรวมถึง มูลค่าของสินค้าที่ได้รับความเสียหายจากน้ำท่วม มูลค่าของทรัพย์สินภายในอาคารประเภทอื่น ๆ และค่าปรับปรุงซ่อมแซมสถานประกอบการ ภายหลังจากเกิดน้ำท่วม

สำหรับอาคารพาณิชย์นั้น นอกจากน้ำจะไหลป่าเข้ามาท่วมสินค้าจนเสียหายเกือบทั้งหมดแล้ว* ทรัพย์สินอื่น ๆ ยังเสียหายมากอีกด้วย เช่น ตู้กระจก หรือส่วนของอาคารที่เป็นกระจก แตกเสียหาย เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อำนวยความสะดวกจนน้ำเสียหาย เป็นต้น นอกจากความเสียหายโดยตรงที่มีต่อทรัพย์สินภายในอาคารแล้ว ภาชนะน้ำท่วมยังทำความเสียหายต่อทรัพย์สินอื่น ๆ อีก เช่น รถยนต์และรถจักรยานยนต์ ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากในเมืองหาดใหญ่ เนื่องจากระดับน้ำที่ท่วมสูง รถยนต์และรถจักรยานยนต์ รวมทั้งพาหนะประเภทอื่น ๆ จึงต้องจมอยู่ในน้ำนานถึง 2 วัน มูลค่าซ่อมแซมทรัพย์สินที่เสียหายในส่วนนี้จึงมีสูงมาก

จากการสอบถามถึงค่าความเสียหายที่เกิดขึ้นจากภาชนะน้ำท่วมครั้งใหญ่พบว่า ร้านค้าและสถานประกอบการ ส่วนใหญ่ได้รับความเสียหายเฉลี่ยรายละประมาณเกินกว่า 100,000 บาท ขึ้นไปเป็นจำนวนมาก คิดเป็นร้อยละ 37.7 ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด รองลงมาคือ เสียหายประมาณ 50,001 - 70,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 24.5 สถานประกอบการที่เสียหายประมาณ 70,001 - 100,000 บาท นั้น มีจำนวนร้อยละ 18.9 ส่วนสถานประกอบการที่เสียหาย 30,000 - 50,000 บาท และเสียหายน้อยกว่า 30,000 บาท นั้น มีจำนวนร้อยละ 9.4 เท่ากัน ตามลำดับ (ตารางที่ 60)

จากข้อมูลดังกล่าว ถึงแม้ว่าจะเป็นเพียงการประเมินเพื่อทราบราคาค่าความเสียหายอย่างคร่าว ๆ แต่ก็ชี้ให้เห็นว่า ความเสียหายโดยตรงที่เกิดขึ้นจากอุทกภัย (damage cost) ที่มีต่อพื้นที่พาณิชย์กรรมหรืออาคารพาณิชย์ประเภทต่าง ๆ นั้น มีจำนวนมูลค่าสูงมากน้อยเพียงใด

ตารางที่ 60 แสดงมูลค่าความเสียหายที่เกิดจากอุทกภัย ของสถานประกอบการต่าง ๆ ในเมืองหาดใหญ่ ปี พ.ศ.2531

มูลค่าความเสียหาย	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 30,000 บาท	5	9.4
30,000 - 50,000 บาท	5	9.4
50,001 - 70,000 บาท	13	24.5
70,001 - 100,000 บาท	18	18.9
มากกว่า 100,000 บาทขึ้นไป	20	37.7
รวม	53	100.0

ที่มา : แบบสอบถาม

*เนื่องจากอุทกภัยครั้งใหญ่ที่เกิดขึ้นตรงกับช่วงเทศกาลลอยกระทง ดังนั้น ร้านค้าต่าง ๆ จึงสั่งสินค้ามาสำรองไว้มากเพื่อจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยวในช่วงเทศกาล ดังนั้นเมื่อเกิดภาวะอุทกภัยขึ้นดังกล่าว มูลค่าความเสียหายของสินค้าตามสถานประกอบการต่าง ๆ จึงมีสูงกว่าในช่วงเวลาปกติมาก

6.1.6 ค่าความเสียหายจำแนกตามประเภทของกิจการ

เนื่องจากข้อจำกัดของการวิจัยทางด้านบุคลากรและเวลา ทำให้การสำรวจมูลค่าความเสียหายของสถานประกอบการต่าง ๆ ทำได้ไม่ทั่วถึงทุกประเภทกิจการ การกล่าวถึงมูลค่าความเสียหายของร้านค้าและสถานประกอบการในที่นี้ จึงเป็นเพียงการกล่าวถึงค่าความเสียหายโดยประมาณ เฉพาะความเสียหายของธุรกิจหรือกิจการบางประเภทในภาคใหญ่ ซึ่งเกี่ยวข้องกับกาการท่องเที่ยวทางตรงและทางอ้อมเท่านั้น ซึ่งปรากฏผลของการศึกษาดังต่อไปนี้

ก. ห้างสรรพสินค้า

ในเมืองหาดใหญ่มีห้างสรรพสินค้าอยู่หลายแห่ง ซึ่งส่วนมากจะตั้งอยู่ในบริเวณย่านใจกลางเมืองและผู้ที่มาใช้บริการส่วนมากจะเป็นนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ซึ่งมีจำนวนมากเกินกว่าครึ่งหนึ่งของลูกค้า อาทิเช่น ห้างสรรพสินค้าเอ็กซ์โปร์ (Expo Department Store) มีสัดส่วนของลูกค้าชาวต่างประเทศถึงร้อยละ 70 หรือห้างสรรพสินค้าโอเดียน (Odion Department Store) มีสัดส่วนของลูกค้าชาวต่างชาติต่อชาวไทย เท่ากับ ร้อยละ 60 : 40 เป็นต้น

ภายหลังจากการเกิดอุทกภัย ห้างสรรพสินค้าส่วนใหญ่ต่างได้รับความเสียหายอย่างมาก ทั้งนี้เพราะในขณะที่เกิดภาวะน้ำท่วม ห้างสรรพสินค้าทุกแห่งได้ปิดดำเนินการแล้ว ดังนั้น จึงไม่สามารถที่จะทำการขนย้ายสินค้าได้ สินค้าที่อยู่ในบริเวณชั้นที่ 1 หรือ ชั้นล่างสุดของห้าง จึงถูกน้ำท่วมเสียหายทั้งหมด มูลค่าความเสียหายของห้างสรรพสินค้าแต่ละแห่งมีค่าเฉลี่ยประมาณ 5,000,000 - 10,000,000 บาทขึ้นไป ตัวอย่างเช่น ห้างสรรพสินค้าโอเดียน ซึ่งความรุนแรงของกระแสน้ำได้ปะทะกับกระจกของตัวอาคารแตกเสียหาย ทำให้สินค้าที่วางจำหน่ายอยู่ในชั้นที่ 1 ถูกน้ำท่วมเสียหายทั้งหมด รวมมูลค่าความเสียหายประมาณ 10,000,000 บาท ส่วนห้างสรรพสินค้าไดอาน่า 2 (Diana 2) ซึ่งตั้งอยู่ที่ถนนเสนาหานุสรณ์ มีระดับน้ำท่วมสูงถึง 1.40 เมตร ทำให้สินค้าภายในห้างถูกน้ำท่วมเสียหายมากกว่าร้อยละ 90 ของจำนวนสินค้าทั้งหมด คิดเป็นมูลค่าความเสียหายประมาณ 8,000,000 บาท หรือห้างสรรพสินค้าเอ็กซ์โปร์ ซึ่งมีสินค้าประเภทเสื้อผ้าราคาแพง จำหน่ายอยู่ในชั้นที่ 1 เป็นส่วนใหญ่ นั้น ได้รับความเสียหายประมาณ 5,000,000 บาท เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม ห้างสรรพสินค้าส่วนใหญ่มักจะได้รับความเสียหายน้อยกว่ามูลค่าความเสียหายที่ได้ประมาณไว้มาก ทั้งนี้เนื่องจากได้รับความช่วยเหลือจากซัพพลายเออร์ (Supplier) ที่กรุงเทพมหานคร เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งได้ช่วยชดเชยสินค้าที่เสียหายจากน้ำท่วมประมาณร้อยละ 50 และสินค้าที่ถูกน้ำท่วม ส่วนใหญ่ห้างสรรพสินค้าทุกแห่งได้นำมาจำหน่ายลดราคา ซึ่งจำหน่ายได้ดีภายหลังจากน้ำลด ทำให้ได้รายได้เพิ่มมาอีกส่วนหนึ่ง ดังนั้นมูลค่าความเสียหายของห้างสรรพสินค้าส่วนมากจึงอยู่ที่ความเสียหายของตัวอาคารและความเสียหายของอุปกรณ์เครื่องใช้ภายในสำนักงานเสียเป็นส่วนใหญ่

โดยทั่วไป ห้างสรรพสินค้าในเมืองหาดใหญ่ส่วนมากจะปิดกิจการ ภายหลังจากเกิดอุทกภัยเป็นระยะเวลา 5 - 7 วัน โดยส่วนใหญ่ได้เปิดดำเนินการในระหว่าง วันที่ 26 - 28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2531 และตลอดระยะเวลา 1 สัปดาห์ หลังจาก- เริ่มเปิดกิจการ ห้างสรรพสินค้าทุกแห่งได้ทำการลดราคาสินค้าที่ได้รับความเสียหายจากน้ำท่วม โดยได้ลดราคาลงประมาณ 50 - 60 % จากราคาปกติ ทำให้ได้รับความสนใจจากประชาชน ในหาดใหญ่และประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียงเป็นอย่างมาก

สำหรับภาวะการค้าของห้างสรรพสินค้า ซึ่งเป็นธุรกิจที่มีขนาดใหญ่ ภายหลังจากภาวะน้ำท่วมนั้น จากการสอบถามนักธุรกิจที่ดำเนินกิจการเกี่ยวกับห้างสรรพสินค้า ในเมืองหาดใหญ่ พบว่า อุทกภัยครั้งใหญ่ที่เกิดขึ้นมีผลต่อภาวะการค้าของห้างฯประมาณ 1 เดือน คือ ตั้งแต่ภายหลังจากน้ำท่วมจนถึงเดือนธันวาคมก่อนช่วงเทศกาล ซึ่งในช่วงระยะเวลาดังกล่าว ห้างสรรพสินค้าทุกแห่งต่างได้รับผลกระทบอย่างหนัก ยอดจำหน่ายสินค้าของ ห้างฯลดลงมากกว่าร้อยละ 50 อันเนื่องมาจากจำนวนนักท่องเที่ยวและกำลังซื้อของประชาชน ในท้องถิ่นลดลง ส่วนในช่วงเทศกาลคริสต์มาสและปีใหม่ นั้น ยอดจำหน่ายสินค้าของห้างฯเพิ่มสูงขึ้นมาก แต่เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเดียวกันของปี พ.ศ. 2530 แล้ว พบว่า มีอัตราลดลง สำหรับเดือนกุมภาพันธ์ ปี พ.ศ. 2532 นั้น ห้างสรรพสินค้าทุกแห่งต่างมียอดขายอยู่ในอัตรา ที่ใกล้เคียงกับปี พ.ศ. 2531 ทั้งนี้เนื่องจากเป็นช่วงเทศกาลตรุษจีน มีนักท่องเที่ยวเดินทาง เข้ามาเที่ยวที่หาดใหญ่เป็นจำนวนมาก ภาวะการค้าโดยทั่วไปของเมืองหาดใหญ่ในเดือน- กุมภาพันธ์รวมทั้งเดือนถัดมาจึงอยู่ในเกณฑ์ดี

จากภาวะการค้าของห้างสรรพสินค้าดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า อุทกภัยครั้งใหญ่ที่เกิดขึ้นมีผลต่อภาวะเศรษฐกิจการค้าของเมืองหาดใหญ่อยู่ในช่วงระยะเวลา เพียง 1 - 2 เดือนเท่านั้น ซึ่งนับว่าเป็นระยะเวลาที่สั้น เมื่อเปรียบเทียบกับเมืองใหญ่อื่น ๆ ในภาคใต้ ซึ่งได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจที่ยาวนานกว่า ทั้งนี้เนื่องมาจากลักษณะความเป็น เมืองศูนย์กลางทางการท่องเที่ยวของหาดใหญ่ จึงทำให้ภาวะเศรษฐกิจหลักของเมืองขึ้นอยู่กับ การท่องเที่ยว กำลังซื้อภายในเมืองส่วนใหญ่จึงมาจากนักท่องเที่ยว ต่างจากเมืองอื่น ๆ ใน ภาคใต้ ซึ่งกำลังซื้อส่วนใหญ่เป็นลูกค้าในท้องถิ่น ดังนั้น เมื่อประชาชนได้รับความเสียหายจาก อุทกภัยมาก กำลังซื้อจึงลดลง ภาวะเศรษฐกิจของเมืองจึงซบเซาลงและมีระยะเวลานาน แต่ หาดใหญ่มีกำลังซื้อมาจากนักท่องเที่ยว เศรษฐกิจหรือภาวะการค้าของเมืองจึงไม่ซบเซาเท่าใดนัก หรือมีอยู่ในช่วงระยะเวลาที่สั้นกว่าที่ควรเป็น ด้วยเหตุผลดังกล่าว หาดใหญ่จึงฟื้นตัวได้ อย่างรวดเร็วภายหลังจากเกิดอุทกภัย

ข. ร้านจำหน่ายสินค้าหนีภาษี

กลุ่มผู้จำหน่ายสินค้าหนีภาษี เป็นผู้ประกอบการอีกประเภทหนึ่ง ที่ได้รับผลกระทบและความเสียหายเป็นอย่างมาก จากเหตุการณ์น้ำท่วมครั้งใหญ่ ในเดือนพฤศจิกายนปี พ.ศ. 2531 โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ประกอบการที่อยู่ภายในตลาดสันติสุข ซึ่งจำหน่ายสินค้า-

ประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้า และตลาดกิมหยง สถานที่จำหน่ายสินค้าประเภทเสื้อผ้า และอาหารแห้ง ซึ่งแหล่งจำหน่ายทั้งสองแห่งนี้เป็นศูนย์รวมสินค้าพาณิชย์ที่สำคัญที่สุดในภาคใต้

ภายหลังจากอุทกภัย ตลาดสินค้าพาณิชย์ในภาคใต้อาจต้องประสบกับภาวะชบเซาทางการค้าอย่างหนัก ลูกค้านักชื้อประจำและนักท่องเที่ยวลดจำนวนลงถึงร้อยละ ๘๐^๖ อันเนื่องมาจากความไม่สะดวกของการเดินทาง และการโฆษณาชวนเชื่อ สร้างภาพลบทางการท่องเที่ยวต่อภาคใหญ่ ของประเทศเพื่อนบ้าน แม้ในช่วงใกล้เทศกาลคริสต์มาสและปีใหม่ จะมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามามากขึ้นแล้วก็ตาม แต่การค้าขายสินค้าพาณิชย์ก็ยังไม่อยู่ในเกณฑ์ดี เมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 253๑ ในช่วงเดียวกัน ซึ่งเป็นผลทำให้สภาพความชบเซาของตลาดสินค้าพาณิชย์ในภาคใต้อาจยังมีต่อเนื่องมาจนถึงเดือนมกราคม แต่เมื่อถึงเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งตรงกับช่วงโรงเรียนเปิดเทอม และมีเทศกาลตรุษจีนซึ่งปกติทุกปี จะมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ เดินทางเข้ามาเที่ยวเป็นจำนวนมาก ตลาดสินค้าพาณิชย์จึงได้คึกคักกลับสู่สภาพเดิมอีกครั้งหนึ่ง

เกี่ยวกับความเสียหายของผู้ประกอบการรายย่อยในตลาดสินค้าพาณิชย์ที่สำคัญนั้น จากการสัมภาษณ์ นายอรุณ แก้วศรีนวล^๗ พบว่า ผู้ประกอบการค้าในตลาดสันติสุข ที่มีแผงจำหน่ายสินค้าอยู่บริเวณชั้นล่างของตลาด ต่างได้รับความเสียหายอย่างมาก เฉลี่ยประมาณรายละไม่ต่ำกว่า 2๐,๐๐๐-3๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป เนื่องจากระดับความสูงของน้ำที่ท่วมสูงเกินกว่า 1.2๐ เมตร ผลจากสภาวะน้ำท่วมครั้งใหญ่ดังกล่าว ทำให้การจำหน่ายสินค้าพาณิชย์เกิดการหยุดชะงัก และประสบกับภาวะชบเซา เป็นระยะเวลา 1-2 เดือน แต่สำหรับการลักลอบขนสินค้าพาณิชย์นั้นก็ยังมิเป็นปกติ ไม่ว่าจะในช่วงก่อนน้ำท่วม หรือหลังจากที่เกิดน้ำท่วมแล้วก็ตาม สำหรับในเรื่องของการลักลอบขนสินค้าพาณิชย์นั้น นายพงษ์ศักดิ์ ช่างาม เจ้าหน้าที่ศุลกากรฝ่ายปราบปราม ประจำสำนักงานศุลกากรภูมิภาคที่ 1 อำเภอหาดใหญ่^๗ กล่าวว่า ภายหลังจากน้ำท่วมแล้ว บรรดาพ่อค้าของหนีภาษี ต่างได้ระดมนำสินค้า

^๖"สินค้าเกือบเจ็ดตัว ภาคใหญ่เจอพิษน้ำ" ฐานเศรษฐกิจ. (26-31 ธันวาคม 2531) : 72

^๗สัมภาษณ์ นายอรุณ แก้วศรีนวล, ประธานชมรมผู้ค้าปลีกภาคใหญ่, 22 กุมภาพันธ์ 2532

^๗"เรื่องสำเลียงหลังน้ำลด สินค้าชายแดน," เชาท์สตาร์ (25 ธันวาคม 2531) : 3

ซึ่งหลบหนีศุลกากรจากทางป่าดงเบงกาลี เข้ามาในพื้นที่ของอำเภอหาดใหญ่เป็นจำนวนมาก ทั้งนี้เนื่องจากสินค้าที่ได้ซุกซ่อนไว้ในโกดังที่เก็บของ และตามบริเวณชายป่าในแถบน้ำท่วม ทำให้ได้รับความเสียหายอย่างหนัก จนไม่สามารถที่จะนำส่งให้กับลูกค้าได้ ทำให้เกิดการขาดแคลนในตลาดหาดใหญ่ และภายหลังจากที่น้ำลดลงแล้ว ขบวนการราวานขนส่งสินค้าหนีภาษี จึงได้เริ่มทำการลักลอบขนส่งสินค้าจากบริเวณชายแดนเข้ามาที่หาดใหญ่กันเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงใกล้เทศกาล เช่น เทศกาลปีใหม่ บรรดาพ่อค้าของหนีภาษี ต่างพยายามเร่งลักลอบนำสินค้าเข้ามาในหาดใหญ่ให้ได้มากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากช่วงเทศกาล ตลาดมีความต้องการสูง ประกอบกับผู้ลักลอบสามารถจำหน่ายสินค้าได้มากกว่าในช่วงเดือนอื่น ๆ ของปี สำหรับสินค้าที่ได้รับความเสียหายเป็นจำนวนมากนั้น ได้แก่ สินค้าประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้า อาหารแห้ง น้ำมันพืชและกระเทียม เป็นต้น

ค. ร้านจำหน่ายสินค้าพื้นเมือง

ร้านจำหน่ายสินค้าพื้นเมืองในหาดใหญ่ ส่วนมากจะจำหน่ายสินค้าประเภทเซรามิกส์ สิ่งทอพื้นบ้าน ไม้แกะสลัก และสินค้าพื้นเมืองประเภทอื่น ๆ จากทางเหนือของประเทศ ดังนั้นความเสียหายของสินค้านี้ดังกล่าว จากการเกิดสภาวะน้ำท่วมจึงมีมูลค่าความเสียหายมาก เนื่องจากสินค้าบางประเภทแตกหักและบอบบางเสียหายได้ง่าย

ในช่วงหลังจากเกิดอุทกภัย ร้านจำหน่ายสินค้าพื้นเมืองส่วนใหญ่มักไม่เปิดกิจการ แต่จะเปิดจำหน่ายสินค้าลดราคาที่ได้รับ ความเสียหายจากน้ำท่วม และในขณะเดียวกันก็ได้ทำการปรับปรุงซ่อมแซมร้านไปด้วย สำหรับภาวะการค้าของร้านหลังจากที่น้ำได้ลดลงแล้ว ผู้ประกอบการค้าในธุรกิจประเภทนี้กล่าวว่าประสบกับภาวะซบเซามาก ลูกค้าลดจำนวนลงมากกว่าร้อยละ 30 ขึ้นไป ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการลดลงของนักท่องเที่ยวต่างประเทศ ซึ่งปกติจะมีอยู่เกินกว่าครึ่งหนึ่งของลูกค้าทั้งหมด ทั้งนี้พิจารณาได้จากการจำหน่ายสินค้า ซึ่งทางร้านจะรับเป็นเงินตราต่างประเทศของนักท่องเที่ยวโดยตรง ซึ่งมีจำนวนลดลง

สำหรับความเสียหายที่เกิดจากอุทกภัยของร้านจำหน่ายสินค้าพื้นเมืองนั้น พบว่ามีค่าความเสียหายเฉลี่ย/แห่งประมาณ 600,000-700,000 บาท ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขนาดของร้านและปริมาณของสินค้าที่วางจำหน่ายอยู่ในร้านด้วย ตัวอย่างเช่น ร้านรุ่งไพศาล ซึ่งตั้งอยู่ที่ถนนธรรมานุวัติ ใกล้กับถนนนิพัทธ์อุทิศ 3 ได้รับความเสียหายจากอุทกภัยครั้งใหญ่นี้ประมาณ 700,000 บาท เป็นต้น

ง. ร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์เครื่องหนัง

การกล่าวถึงร้านจำหน่ายสินค้าประเภทเครื่องหนังในที่นี้จะกล่าวรวมถึงร้านจำหน่ายรองเท้าไว้ด้วยกัน ซึ่งส่วนใหญ่ของธุรกิจประเภทนี้ จะอาศัยลูกค้าจากต่างประเทศเป็นหลัก ซึ่งมีสัดส่วนสูงมาก ประมาณร้อยละ 60-90 โดยมีลูกค้าที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย หรือประชาชนในท้องถิ่น เป็นส่วนน้อย และจากหัวข้อที่ 4.3 (บทที่ 4) จะพิจารณาเห็นว่า ในบริเวณย่านธุรกิจกลางเมือง บนถนนสายสำคัญทางการค้าของหาดใหญ่

จะมีร้านจำหน่ายสินค้าประเภทเครื่องหนัง รวมทั้งรองเท้า เป็นจำนวนถึง 56 แห่งหรือคิดเป็นร้อยละ 21.3 ของจำนวนสถานประกอบการทั้งหมด ในบริเวณพื้นที่สำรวจ ซึ่งถ้าไม่นับรวมร้านขายอาหารแล้ว จะเห็นได้ว่าร้านจำหน่ายสินค้าประเภทผลิตภัณฑ์เครื่องหนังและรองเท้า จะมีจำนวนมากกว่าร้านจำหน่ายสินค้าประเภทอื่น ๆ ทุกประเภท

ภายหลังจากเกิดอุทกภัย ร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์เครื่องหนัง ส่วนใหญ่ได้ปิดกิจการเป็นระยะเวลา 5-7 วัน ซึ่งจากการหยุดกิจการ และผลกระทบต่อเนื่องที่เกิดขึ้นกับภาวะการค้าภายหลังอุทกภัย ทำให้ธุรกิจประเภทดังกล่าวมีรายได้ลดลงประมาณ 30-50 % และประสบกับภาวะขาดทุนประมาณ 1 เดือนสำหรับมูลค่าความเสียหายของร้านจำหน่ายสินค้าประเภทเครื่องหนังและรองเท้านั้น พบว่ามีค่าความเสียหายต่อแห่ง ประมาณ 50,000 - 300,000 บาทขึ้นไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปริมาณและการสำรองสินค้าของร้านในช่วงเทศกาลลอยกระทง ซึ่งได้เกิดภาวะอุทกภัยขึ้น

จ. ร้านจำหน่ายเสื้อผ้าสำเร็จรูป

ปัจจุบัน ในบริเวณย่านใจกลางเมืองหาดใหญ่ จะพบว่ามีร้านจำหน่ายเสื้อผ้าสำเร็จรูปอยู่เป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ถ้าหากนับรวมหาบเร่ แผงลอย ที่วางจำหน่ายอยู่ตามริมทางเดินเท้า ซึ่งมีอยู่อีกมากด้วยแล้ว อาจกล่าวได้ว่าธุรกิจการจำหน่ายเสื้อผ้า เป็นกิจการหนึ่งที่มีผู้ประกอบการอยู่เป็นจำนวนมาก ในบริเวณย่านธุรกิจใจกลางเมือง ทั้งนี้เป็นเพราะปัจจุบันนักท่องเที่ยวจากประเทศเพื่อนบ้านนิยมซื้อสินค้าประเภทเสื้อผ้าจากประเทศไทย เป็นอย่างมากเนื่องจากมีราคาถูกกว่าประเทศของตน ซึ่งร้านค้าประเภทจำหน่ายเสื้อผ้าสำเร็จรูปนี้ ส่วนใหญ่อาศัยลูกค้านักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเป็นสำคัญ ซึ่งมีจำนวนมากกว่าร้อยละ 50-60 ขึ้นไปทั้งสิ้น

ภายหลังจากที่เกิดอุทกภัย ร้านจำหน่ายเสื้อผ้าสำเร็จรูป ส่วนมากจะปิดกิจการเป็นระยะเวลาประมาณ 3-5 วันขึ้นไป ซึ่งเมื่อเริ่มเปิดดำเนินการแล้ว ยังต้องประสบกับภาวะขาดทุนทางการค้าอีกประมาณ 1-2 เดือน เป็นผลทำให้มีรายได้ลดลงเฉลี่ยประมาณ 50-70 % ต่อแห่ง ทั้งนี้เป็นผลเนื่องมาจากภาวะการท่องเที่ยวที่ซบเซาลงนั่นเอง สำหรับมูลค่าความเสียหายของร้านจำหน่ายเสื้อผ้านั้น พบว่าส่วนใหญ่มีความเสียหายอยู่ระหว่าง 150,000-600,000 บาทขึ้นไป ทั้งนี้นอกจากจะขึ้นอยู่กับขนาดของกิจการ และปริมาณของสินค้าที่จำหน่ายอยู่ในร้านด้วยแล้ว ยังขึ้นอยู่กับกรจำหน่ายสินค้าที่ได้รับความนิยมสปรกจากน้ำ ซึ่งทางร้านค้าทุกแห่งได้นำออกจำหน่ายลดราคาภายหลังจากเกิดน้ำท่วมอีกด้วย

ฉ. ร้านจำหน่ายสินค้าทั่วไป

ร้านค้าที่อยู่ในกลุ่มประเภทนี้ นั้น ถือได้ว่าเป็นร้านค้าที่มีอยู่ตามเมืองใหญ่ ๆ ทั่วไปซึ่งอาจไม่ใช่เมืองท่องเที่ยวก็ได้ ทั้งนี้ร้านจำหน่ายสินค้าบางประเภทในหาดใหญ่บางร้านอาจเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทางอ้อม เช่น ร้านขายทองหรือร้านขายหนังสือ เป็นต้น ซึ่งร้านค้าเหล่านี้ต่างได้รับความเสียหายจากเหตุการณ์น้ำท่วมครั้งใหญ่โดยทั่วกัน ซึ่งผล

ของความเสียหาย สามารถจำแนกตามประเภทของกิจการได้ดังนี้

1) ร้านขายผ้า

เนื่องจากสินค้าของร้าน เป็นวัสดุที่เปียกน้ำและเปราะเปื้อนได้ง่าย ดังนั้นเมื่อถูกน้ำท่วมซึ่งโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เป็นน้ำที่ปนกับโคลนด้วยแล้ว สินค้าของร้านขายผ้าจึงได้รับความเสียหายอย่างมาก ภายหลังจากอุทกภัย ร้านขายผ้าส่วนใหญ่ จะปิดกิจการเฉลี่ยประมาณ 3-7 วัน และต้องประสบกับภาวะชบเซาทางการค้า อีกไม่น้อยกว่า 15 วัน ซึ่งเป็นผลทำให้รายได้ของร้านลดลง เฉลี่ยรายละ 20-40 % สำหรับมูลค่าความเสียหายของร้านขายผ้า นั้น เฉลี่ยต่อรายประมาณ 50,000-200,000 บาท

2) ร้านถ่ายรูป

ร้านถ่ายรูปเกือบทุกแห่งที่มีอยู่ในเมืองหาดใหญ่ส่วนมากจะได้รับความเสียหายจากอุทกภัยทั้งสิ้น โดยเฉพาะร้านที่มีอุปกรณ์ล้างภาพ อัดภาพ และเครื่องมือที่ทันสมัยอื่น ๆ ซึ่งมีราคาแพงอยู่ในร้านจะมีมูลค่าความเสียหายมากกว่าร้านถ่ายรูปโดยทั่วไป ทั้งนี้ เพราะอุปกรณ์ต่าง ๆ ดังกล่าวถูกน้ำท่วม นานถึง 2 วันในขณะที่เกิดอุทกภัยทำให้เสียค่าซ่อมแซมเป็นจำนวนมาก สำหรับมูลค่าความเสียหายของร้านถ่ายรูป เฉลี่ยต่อแห่ง จะอยู่ระหว่างประมาณ 120,000-200,000 บาท

3) ร้านขายทอง

ร้านจำหน่ายสินค้าประเภทนี้ส่วนใหญ่จะไม่ได้ได้รับความเสียหายด้านสินค้ามากนัก เนื่องจากเป็นสินค้าประเภทโลหะ ซึ่งมีความคงทนไม่เสียหายง่าย และสามารถทำความสะอาดได้เมื่อถูกน้ำท่วม แต่ร้านขายทองส่วนใหญ่จะได้รับความเสียหายที่เกิดขึ้นจากอุปกรณ์หรือเฟอร์นิเจอร์ภายในร้าน เช่น ตู้โชว์ซึ่งเป็นกระจกแตกหักเสียหาย เป็นต้น ดังนั้นร้านขายทองจึงมีมูลค่าความเสียหายไม่มาก เฉลี่ยรายละประมาณ 20,000-50,000 บาท ซึ่งนับว่าไม่สูงมากนัก เมื่อเปรียบเทียบกับธุรกิจการจำหน่าย สินค้าประเภทอื่น ๆ อาทิเช่น ร้านขายยา หรือร้านขายหนังสือและเครื่องเขียน เป็นต้น

4) ร้านขายยา

ภายหลังจากอุทกภัย ร้านขายยาส่วนใหญ่จะปิดกิจการประมาณ 1-2 สัปดาห์ เพื่อตรวจสอบสินค้าและปรับปรุงร้าน เนื่องจากสินค้ายาได้รับความเสียหายง่ายเมื่อเกิดน้ำท่วม ร้านขายยาในเมืองหาดใหญ่ ส่วนมากจึงได้รับความเสียหายจากอุทกภัยครั้งเ็นมาก มีมูลค่าความเสียหายเฉลี่ยต่อรายสูงถึง 200,000-500,000 บาทขึ้นไปทั้งสิ้น ทั้งนี้ ไม่นับรวมความเสียหายในเชิงธุรกิจ และการสูญเสียรายได้ในช่วงปิดกิจการ จึงนับได้ว่าร้านขายยาเป็นธุรกิจอีกประเภทหนึ่ง ที่ได้รับความเสียหายจากภาวะน้ำท่วมอย่างมาก แม้ว่าจะได้รับผลกระทบทางภาวะการค้าสั้นกว่าร้านจำหน่ายสินค้าประเภทอื่น ๆ ก็ตาม ทั้งนี้เนื่องจากยาเป็นปัจจัย 4 ในการดำรงชีวิตของมนุษย์ และโดยเฉพาะภายหลังจากอุทกภัย ยาบางประเภทเป็นที่ต้องการของประชาชนมาก เช่น ยาทารักษาโรคผิวหนัง เป็นต้น

5) ร้านจำหน่ายนาฬิกา-แว่นตา

เนื่องจากลักษณะของสินค้าซึ่งเป็นกระจกหรือแก้ว ดังนั้นจากการเกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ สินค้าของร้านจำหน่ายนาฬิกา-แว่นตา จึงได้รับความเสียหาย และแตกหักได้ง่ายกว่าสินค้าอื่น ๆ ประกอบกับเครื่องมือของร้านบางแห่งที่ทันสมัย มีราคาแพง ต้องถูกน้ำท่วมเป็นระยะเวลาานาน ซึ่งต้องเสียค่าซ่อมแซมเป็นจำนวนมาก ความเสียหายของร้านจำหน่ายนาฬิกาและแว่นตา จึงมีมูลค่าสูงไม่น้อยไปจากธุรกิจอื่น ๆ กล่าวคือ ได้รับความเสียหายเฉลี่ยประมาณ 100,000-300,000 บาทขึ้นไป

6) ร้านขายหนังสือและเครื่องเขียน

เนื่องจากธุรกิจการจำหน่ายหนังสือและเครื่องเขียน มีสินค้าส่วนใหญ่เป็นกระดาษ หรือวัสดุที่เปื่อยยุ่ยเสียหายได้ง่ายเมื่อถูกน้ำ ประกอบกับการเกิดอุทกภัยเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรง การขนย้ายสินค้าซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากภายในร้าน จึงไม่สามารถทำได้ทัน มูลค่าความเสียหายของธุรกิจประเภทนี้จึงสูงมาก เฉลี่ยประมาณรายละ 200,000-500,000 บาทขึ้นไป

7) ร้านจำหน่ายเครื่องใช้ไฟฟ้าทั่วไป

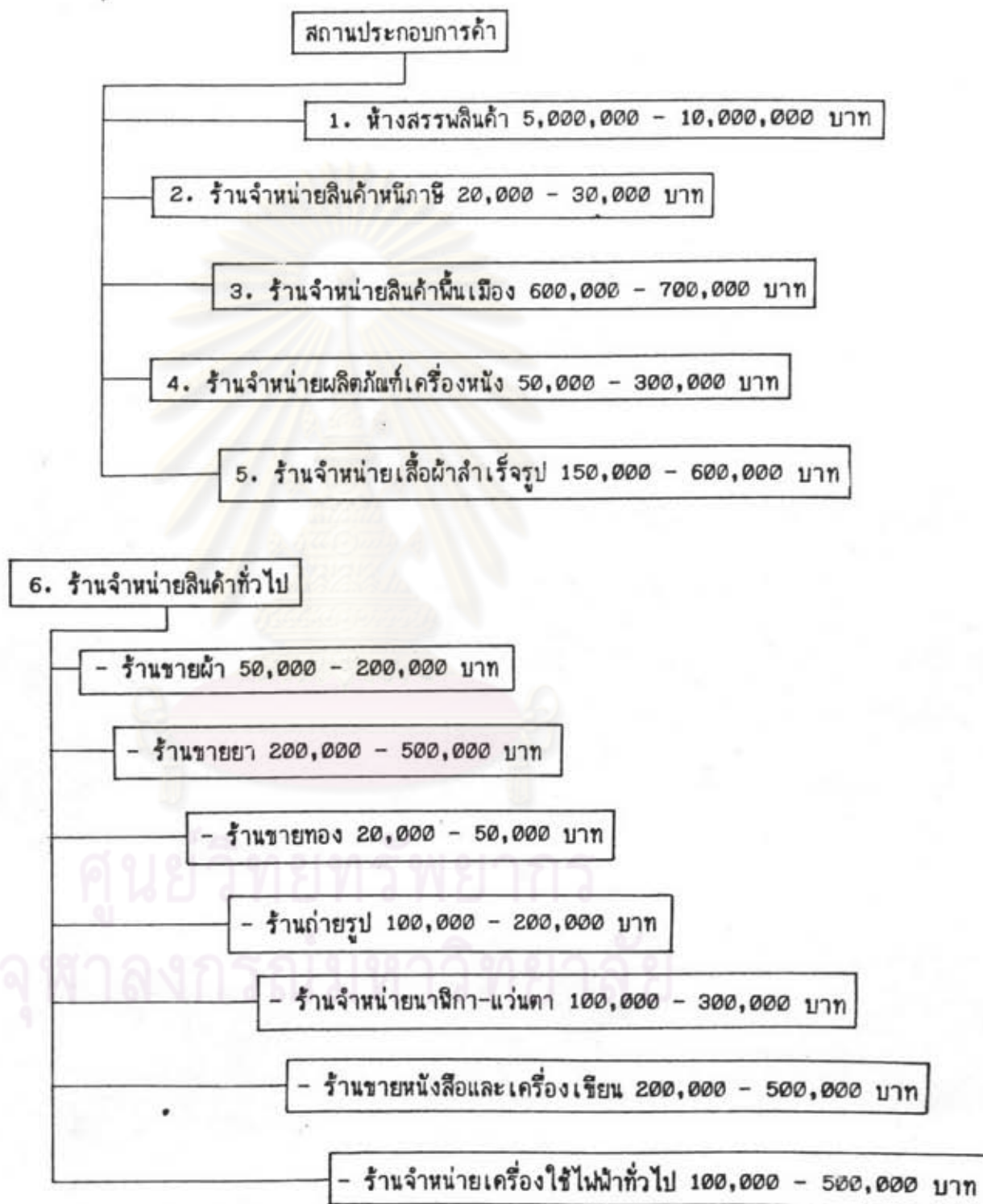
ร้านจำหน่ายเครื่องใช้ไฟฟ้าในที่นี้ เป็นร้านจำหน่ายสินค้าประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้าทั่ว ๆ ไป เช่น พัดลม ตู้เย็น แอร์ โทรทัศน์ และเครื่องซักผ้า เป็นต้น ซึ่งต่างจากร้านจำหน่ายสินค้าพาณิชย์ประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้า ในตลาดสันติสุขที่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวชาวไทย

จากเหตุการณ์น้ำท่วมครั้งใหญ่ ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2531 เป็นผลทำให้ธุรกิจการจำหน่ายสินค้าประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้า ได้รับความเสียหายอย่างมาก โดยเฉพาะร้านที่มีกิจการขนาดใหญ่ มูลค่าความเสียหายเฉลี่ยต่อแห่งของธุรกิจประเภทนี้ อยู่ระหว่าง 100,000-500,000 บาทขึ้นไป ทั้งนี้นอกจากความเสียหายจะขึ้นอยู่กับขนาดของกิจการแล้ว ยังขึ้นอยู่กับ การเก็บสินค้าสำรองไว้ในร้านอีกด้วย นอกจากนี้ร้านจำหน่ายเครื่องใช้ไฟฟ้ายังได้รับผลกระทบทางด้านภาวะการค้าอย่างมาก เนื่องจากภายหลังจากเกิดน้ำท่วมประชาชนส่วนใหญ่ต่างไม่กล้าซื้อสินค้าประเภทดังกล่าว เนื่องจากเกรงว่าจะได้รับสินค้าที่เสียหายจากน้ำท่วม ซึ่งมีผลทำให้กิจการจำหน่ายเครื่องใช้ไฟฟ้าชบเซาอยู่ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง

8) ร้านจำหน่ายสินค้าอื่น ๆ

นอกจากร้านจำหน่ายสินค้าประเภทต่าง ๆ ที่กล่าวแล้วข้างต้น ยังมีร้านค้าประเภทอื่น ๆ อีกมากซึ่งต่างก็ได้รับความเสียหายจากการเกิดอุทกภัย อาทิ เช่น ร้านจำหน่ายปุ๋ย ร้านจำหน่ายข้าวสารหรือน้ำตาล รวทั้งอาหารแห้งอื่น ๆ เป็นต้น ซึ่งเมื่อถูกน้ำท่วม สินค้าก็จะละลายหรือเสียหายโดยทันที อีกทั้งการขนย้ายสินค้าดังกล่าวทำได้ลำบาก เพราะสินค้าน้ำหนักมาก ร้านจำหน่ายสินค้าประเภทดังกล่าวจึงได้รับความเสียหายเป็นอย่างมาก เฉลี่ยรายละประมาณ 400,000-600,000 บาทขึ้นไป นอกจากนี้ร้านจำหน่ายสินค้า

แผนภูมิที่ 12 แสดงแผนผังสรุปมูลค่าความเสียหายของสถานประกอบการค้า จำแนกตามประเภทของกิจการ

หมายเหตุ : มูลค่าความเสียหายดังกล่าวเป็นค่าประมาณโดยเฉลี่ย

ประเภทเฟอร์นิเจอร์ วัสดุก่อสร้าง หรือเครื่องใช้ที่เป็นโลหะอื่น ๆ ยังได้รับความเสียหายมาก อีกด้วย เนื่องจากเป็นสินค้าที่เสียหายได้ง่ายเมื่อถูกน้ำ เช่น เปียยู่ยู่หรือเป็นสนิม เป็นต้น ร้านค้าประเภทต่าง ๆ เหล่านี้ ส่วนใหญ่จะได้รับความเสียหายเฉลี่ยรายละ 100,000-500,000 บาทขึ้นไป ส่วนร้านจำหน่ายรถจักรยานยนต์ในภาคใหญ่ก็ได้รับความเสียหายอย่างมาก เช่นกัน มูลค่าความเสียหายเฉลี่ยประมาณ 100,000-300,000 บาทต่อรายขึ้นไป ตัวอย่าง เช่น บริษัทนิรานพาณิชย์ ได้รับความเสียหายถึง 1,200,000 บาท เป็นต้น สำหรับร้านจำหน่ายอุปกรณ์และเครื่องอะไหล่รถ ซึ่งมีอยู่มากบริเวณถนนนิพัทธ์อุทิศ 1 ได้รับความเสียหายเฉลี่ยรายละประมาณ 300,000-900,000 บาท ทั้งนี้เพราะสินค้าถูกน้ำท่วมชงนานถึง 2 วัน จึงกล่าวได้ว่าอุทกภัยที่เกิดขึ้น ในปี พ.ศ. 2531 สร้างความเสียหายให้กับผู้ประกอบการค้าที่ดำเนินธุรกิจอยู่ในเมืองภาคใหญ่เป็นอย่างมาก

นอกจากความเสียหายต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว ยังมีองค์กรที่ได้ทำการสำรวจความเสียหายของประชาชนอีก 2 หน่วยงาน คือ ศูนย์อำนวยการพรรคประชาธิปัตย์ และหอการค้าจังหวัดสงขลา ซึ่งปรากฏผลดังต่อไปนี้

จากการออกสำรวจความเสียหายของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัยของศูนย์อำนวยการพรรคประชาธิปัตย์ อำเภอภาคใหญ่ จังหวัดสงขลา จำนวน 419 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 1.6 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดในเขตเทศบาลเมืองภาคใหญ่ พบว่าในจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 419 รายนั้น มีผู้ได้รับความเสียหายจากน้ำท่วมจำนวน 400 ราย (ร้อยละ 95.5) คิดเป็นมูลค่าความเสียหายเท่ากับ 10,352,100 บาท มีจำนวนเพียง 19 รายเท่านั้นที่ไม่ได้รับความเสียหาย ซึ่งส่วนใหญ่อาศัยอยู่บริเวณถนนนิพัทธ์สงเคราะห์ สำหรับประชาชนที่ได้รับความเสียหายนั้นสามารถจำแนกออกตามถนนสายสำคัญ ๆ ของเมืองได้ดังตัวอย่างเช่น บริเวณย่านใจกลางเมือง ถนนนิพัทธ์อุทิศ 1 จำนวน 27 ราย มูลค่าความเสียหาย 969,500 บาท ถนนนิพัทธ์อุทิศ 2 จำนวน 12 รายมูลค่าความเสียหาย 413,200 บาท และ ถนนนิพัทธ์อุทิศ 3 จำนวน 39 ราย มูลค่าความเสียหาย 3,206,200 บาท เป็นต้น และจากการรวบรวมความเสียหายของร้านค้าและสถานประกอบการต่าง ๆ โดยหอการค้าจังหวัดสงขลา จำนวน 86 ราย^๑ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.9 ของสถานประกอบการทั้งหมดในภาคใหญ่ พบว่ามีมูลค่าความเสียหาย เท่ากับ 34,248,211 บาท

แม้ว่าค่าความเสียหายที่องค์กรทั้ง 2 ได้รวบรวมไว้นั้น จะเป็นส่วนหนึ่งของจำนวนประชากรทั้งหมดที่ได้รับความเสียหายก็ตาม แต่ค่าความเสียหายที่ปรากฏออกมาก็ับว่ามีมูลค่าที่สูงมาก ซึ่งแสดงให้เห็นถึงผลเสียหายที่เกิดขึ้นจากการเกิดอุทกภัยได้-

^๑ การสำรวจ ได้ทำการสัมภาษณ์ทั้งบ้านเรือนที่อยู่อาศัยและอาคารพาณิชย์

^๒ ตัวเลขเป็นจำนวนเฉพาะร้านค้า

เป็นอย่างดี

หมายเหตุ : มูลค่าความเสียหายของร้านค้าและสถานประกอบการประเภทต่าง ๆ
พิจารณาได้จาก ตารางที่ 27 และ 28 ในภาคผนวก

นอกจากนี้ผลกระทบหรือความเสียหายที่เกิดขึ้นกับธุรกิจการค้าใน-
เมืองหาดใหญ่ อาจพิจารณาโดยรวมได้จากภาวะเศรษฐกิจทางด้านการเงินและการธนาคาร
ซึ่งมีความสัมพันธ์โดยตรงกับธุรกิจการค้า หรือผู้ประกอบการในเมืองหาดใหญ่

6.1.7 การเงินและการธนาคาร

จากการเกิดอุทกภัยในเมืองหาดใหญ่ ในช่วงปลายเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.
2531 มีผลทำให้สาขาธนาคารพาณิชย์ในหาดใหญ่ ต้องปิดทำการเป็นระยะเวลาถึง 6 วัน
หลังจากเกิดสภาวะน้ำท่วม คือตั้งแต่วันที่ 22-27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2531 เป็นผลทำให้
การติดต่อธุรกิจทางการเงินในหาดใหญ่ และบริเวณรอบนอกต้องหยุดซงกลางเกือบสิ้นเชิง
ดังจะเห็นได้จากปริมาณเงินโอนที่ผ่านศูนย์กลางการโอนเงินที่หาดใหญ่ ในช่วงน้ำท่วมลดลงจาก
ปกติถึง 3 เท่า หรือลดลงร้อยละ 26.1 ปริมาณเช็คที่ผ่านสำนักหักบัญชีหาดใหญ่ ลดลงทั้ง
จำนวนฉบับและมูลค่า คิดเป็นร้อยละ 7.5 และ 8.9 ตามลำดับ รวมทั้งการรับจ่ายเงินสดที่
ธนาคารแห่งประเทศไทย สาขาภาคใต้ ยังได้ลดลงถึงร้อยละ 10.5 และนอกจากนี้ ปริมาณรับ
ซื้อเงินตราต่างประเทศ คือเงินสกุลริงกิต และเงินสกุลดอลลาร์สิงคโปร์ ยังได้ลดลงถึง
ร้อยละ 8.8 และร้อยละ 31.9 ตามลำดับ ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลเนื่องมาจากภาวะชบเซาทาง-
การท่องเที่ยวภายหลังจากเกิดอุทกภัย (ตารางที่ 61)

สำหรับความเสียหายที่เกิดขึ้นกับทรัพย์สินของธนาคารพาณิชย์นั้น ส่วนใหญ่
จะได้รับความเสียหายจากอุปกรณ์และเฟอร์นิเจอร์ เครื่องใช้ภายในสำนักงานเสียหาย เช่น
เครื่องเบิกถอนเงินอัตโนมัติ (ATM) หรือเครื่องคอมพิวเตอร์อื่น ๆ ถูกน้ำท่วม บัญชีและ
เอกสารสำคัญของธนาคารถูกน้ำซึ่งปนกับโคลน ทำความเสียหาย เป็นต้น ธนาคารพาณิชย์ที่
ได้รับความเสียหายมาก เช่น ธนาคารกรุงไทย ซึ่งมีหาดใหญ่ เป็นศูนย์คอมพิวเตอร์ ในเขต-
ภาคใต้ทั้งหมด ดังนั้นเมื่อเกิดอุทกภัย เครื่องคอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่ มูลค่าประมาณ 5 ล้านบาท
ซึ่งใช้ประสานงานกับสาขาต่าง ๆ จึงถูกน้ำท่วมเสียหาย สาขาของธนาคารในภาคใต้ทั้งเขต
จึงขาดการติดต่อกัน ซึ่งสร้างความเสียหายให้กับธนาคารเป็นอย่างมาก

ตารางที่ 61 แสดงผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจการเงินของสาขา/หาดใหญ่ (เดือนพฤศจิกายน-
ธันวาคม พ.ศ. 2531)

(ร้อยละ)

รายการ	อัตราการเปลี่ยนแปลง	
	ม.ธ./พ.ศ.	ธ.ค./พ.ธ.
1. ปริมาณเช็ค*		
- จำนวนฉบับ	-7.5	+1.1
- จำนวนมูลค่า	-8.9	+24.7
2. การรับจ่ายเงินสด	-10.5	(+208.5 ล้านบาท)*
3. ปริมาณเงินโอนเจ้า-ฝาก	-26.1	(+715.9 ล้านบาท)
4. ปริมาณการรับซื้อเงินตราต่างประเทศ		
เงินสกุลริงกิต	-8.8	+24.9
เงินสกุลดอลลาร์สิงคโปร์	-31.9	+11.7

หมายเหตุ * เป็นเช็คที่ผ่านสำนักหักบัญชีหาดใหญ่

* จำนวนสูงสุดในรอบ 1/2 ปี ของปี พ.ศ. 2531

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย สาขาภาคใต้

จากตารางที่ 61 จะพบว่า สถานการณ์ด้านการเงินของจังหวัดสงขลา และภาคใหญ่ ในเดือนธันวาคม นั้นตรงข้ามกับเดือนพฤศจิกายน ซึ่งเป็นเดือนที่เกิดอุทกภัยอย่างมาก จะเห็นได้จาก ปริมาณการใช้จ่ายเช็ค ซึ่งผ่านสำนักหักบัญชีที่ภาคใหญ่ มีอัตราเพิ่มขึ้นจากเดือนพฤศจิกายน ทั้งจำนวนฉบับและมูลค่า คิดเป็นร้อยละ 1.1 และร้อยละ 24.7 ตามลำดับ ส่วนปริมาณการรับจ่ายเงินสดที่ธนาคารแห่งประเทศไทย สาขาภาคใต้ ก็มีจำนวนเพิ่มขึ้น 308.5 ล้านบาท ซึ่งเป็นมูลค่าสูงที่สุดในรอบ 1/2 ปีที่ผ่านมา และนอกจากนี้ปริมาณเงินโอนเข้า-ออก ยังเพิ่มสูงขึ้นถึง 715.9 ล้านบาท สำหรับปริมาณการรับซื้อเงินสกุลริงกิต และดอลลาร์สิงคโปร์ มีจำนวนเพิ่มขึ้นถึง ร้อยละ 24.9 และร้อยละ 11.7 ตามลำดับ ทั้งนี้ เป็นผลเนื่องมาจากภาวะการท่องเที่ยว ซึ่งคึกคักขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ในช่วงปลายเดือนธันวาคม ภายหลังจากเกิดอุทกภัย

จากข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงภาวะเศรษฐกิจโดยรวมของจังหวัดสงขลา โดยเฉพาะที่อำเภอหาดใหญ่ ภายหลังจากเกิดอุทกภัยได้เป็นอย่างดี ซึ่งจะเห็นได้ว่าผลกระทบที่เกิดขึ้นจากอุทกภัยในด้านของเศรษฐกิจการเงินนั้น มีอยู่ในช่วงระยะเวลาสั้น ทั้งนี้ เพราะดัชนีชี้วัดสภาพทางเศรษฐกิจและการเงินดังกล่าว ส่วนมีอัตราการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นในเดือนธันวาคม ทั้ง ๆ ที่น่าจะลดลง อันเป็นผลมาจากการเกิดอุทกภัย

6.1.8 สรุปผลกระทบด้านพาณิชย์กรรม

จากข้อมูลความเสียหายในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น จึงอาจกล่าวได้ว่าการเกิดภาวะอุทกภัยครั้งใหญ่ในเดือนพฤศจิกายน ปี พ.ศ.2531 ได้สร้างความเสียหายให้กับย่านธุรกิจที่สำคัญ รวมทั้งผู้ประกอบการค้าในเมืองหาดใหญ่เป็นอย่างมาก กล่าวคือ ผู้ประกอบการค้าต้องประสบกับความเสียหายทางธุรกิจ อันเนื่องมาจากสินค้าและทรัพย์สินต่าง ๆ ถูกน้ำท่วมเสียหาย ต้องเสียเวลาในการปรับปรุง และซ่อมแซมกิจการ ทำให้ต้นทุนในการประกอบการเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งผู้ประกอบการค้าต้องลงทุนสูงในช่วงดังกล่าว ทำให้บางรายประสบกับภาวะการขาดเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินกิจการ และนอกจากนี้ ผู้ประกอบการค้าในเมืองหาดใหญ่ ยังต้องประสบกับภาวะชบเซาทางการค้าที่เกิดขึ้น ภายหลังจากเกิดน้ำท่วม ซึ่งมีผลทำให้รายได้ของธุรกิจลดลงอย่างมาก จากความเสียหายต่าง ๆ ดังกล่าว ทำให้อุทกภัยที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการค้าในเมืองหาดใหญ่ในระยะยาวเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี ซึ่งก่อให้เกิดผลเสียหายต่อเศรษฐกิจโดยรวม เป็นอย่างมาก

6.2 ผลกระทบที่มีต่อการท่องเที่ยวในเมืองหาดใหญ่

6.2.1 ค่าความเสียหายทางด้านธุรกิจการท่องเที่ยว

จากการเกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ในภาคใต้ ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดสภาวะน้ำท่วมอย่างฉับพลันที่เมืองหาดใหญ่ ในระหว่างวันที่ 22-24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2531 ได้ก่อให้เกิดผลกระทบและความเสียหาย ต่อธุรกิจการท่องเที่ยวในเมืองหาดใหญ่ ดังนี้^๑

1) โรงแรมต่าง ๆ ในเมืองหาดใหญ่ ได้รับความเสียหายจากน้ำท่วมอย่างมาก เป็นจำนวน 17 แห่ง คิดเป็นมูลค่าทรัพย์สินเสียหาย ประมาณ 29,๐๐๐,๐๐๐ บาท^๒ ส่วนมากได้แก่โรงแรมที่มีห้องใต้ดิน ซึ่งความเสียหายส่วนใหญ่เกิดขึ้นกับเครื่องยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้า อุปกรณ์ที่หนักและห้องครัว (ตารางที่ 64)

2) ภายหลังจากเกิดอุทกภัย มีโรงแรมที่ไม่สามารถดำเนินการได้ชั่วคราว (เฉลี่ยประมาณ 2๐ วัน) จำนวน 6 แห่ง ได้แก่ โรงแรมเอเชีย โรงแรมสุนทร โรงแรมนิวเวิลด์ โรงแรมแกรนด์พลาซ่า โรงแรมมณเฑียร และโรงแรมรอยัล ความเสียหายจากการสูญเสียรายได้ของโรงแรมทั้ง 6 แห่งดังกล่าว ซึ่งมีห้องพักรวมกันประมาณ 1,๐๐๐ ห้อง มีอัตราค่าห้องพักโดยเฉลี่ยประมาณ 35๐ บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้นประมาณ 7,๐๐๐,๐๐๐ บาท

3) ความเสียหายจากธุรกิจโรงแรมในช่วงที่เกิดน้ำท่วม โรงแรมทั้ง 17 แห่ง ได้รับความเสียหายจากการสูญเสียรายได้ เฉพาะวันที่ 22-25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2531 รวมระยะเวลา 4 วัน เป็นเงินประมาณ 3,๐๐๐,๐๐๐ บาท^๓

4) ความเสียหายที่เป็นผลทำให้หาดใหญ่ต้องสูญเสียรายได้จากนักท่องเที่ยวในช่วงระยะเวลาระหว่างวันที่ 22-25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2531 มีจำนวนประมาณ 14,๐๐๐,๐๐๐ บาท^๔

^๑จากการสำรวจของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานหาดใหญ่ และจากการสัมภาษณ์ นายสรเสริญ เงามั่งยี, หัวหน้าสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สาขา-หาดใหญ่, 3 มกราคม 2532

^๒มูลค่าความเสียหายของโรงแรมในหาดใหญ่ดังกล่าว ทางสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสาขาหาดใหญ่ พิจารณาเฉพาะโรงแรมที่ได้รับความเสียหายอย่างมากเท่านั้น ส่วนโรงแรมอื่น ๆ ที่ได้รับความเสียหายบ้างแต่ไม่มากนัก ไม่ได้นำมารวมไว้

^๓โรงแรมทั้งหมด 17 แห่ง มีห้องพักรวม 2,38๐ ห้อง เฉลี่ยอัตราค่าห้องพักเท่ากับห้องละ 35๐ บาท อัตราการเข้าพักเท่ากับร้อยละ 9๐ คงเหลือจำนวนห้องเท่ากับ 2,142 ห้อง รายได้ต่อวัน เท่ากับ 749,7๐๐ บาท

^๔คำนวณจากจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศในหาดใหญ่ ซึ่งมีจำนวนเฉลี่ยวันละ 2,๐๐๐ คน ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย/คน/วัน เท่ากับ 1,๐๐๐ บาท

5) ความเสียหายต่อการท่องเที่ยวโดยส่วนรวม เนื่องจากเป็นช่วงเทศกาลเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากประเทศเพื่อนบ้าน ผลกระทบจากภาวะน้ำท่วมทำให้นักท่องเที่ยวมีจำนวนลดลงประมาณ ร้อยละ 50 ซึ่งในแต่ละปี เดือนพฤศจิกายน และเดือนธันวาคม จะมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวที่หาดใหญ่ เฉลี่ยเดือนละประมาณ 65,000 คน เป็นผลทำให้หาดใหญ่สูญเสียรายได้จากการท่องเที่ยวในช่วงดังกล่าวไปประมาณ 20,000,000 บาท

จากความเสียหายด้านต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น เมื่อรวมมูลค่าความเสียหายทั้งหมดแล้ว จะพบว่า หาดใหญ่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัยทางด้านธุรกิจการท่องเที่ยว มีมูลค่าความเสียหายถึง 70,000,000 บาท โดยประมาณ

สำหรับการสูญเสียรายได้ของธุรกิจการท่องเที่ยว เมื่อพิจารณาจำแนกตามประเภทอัตราการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวนั้น ในช่วงเดือนธันวาคม ปี 2531 ซึ่งเป็นระยะเวลาที่เมืองหาดใหญ่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัยอย่างมาก นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเดินทางเข้ามาเที่ยวมีจำนวนลดน้อยลงจากช่วงเดียวกันของปีก่อนถึงร้อยละ 22.7 หรือลดลงประมาณ 22,000 คน จากจำนวนนักท่องเที่ยวที่ลดลง ทำให้เมืองหาดใหญ่ต้องสูญเสียรายได้จากนักท่องเที่ยวในช่วงระยะเวลาดังกล่าว เป็นจำนวนประมาณ 138 ล้านบาท จำแนกเป็น การสูญเสียรายได้ในหมวดการซื้อของ 56.9 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 40.9 รองลงมาคือ หมวดค่าอาหารจำนวน 31.3 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 22.6 ส่วนหมวดค่าใช้จ่ายในการบันเทิงนั้น มีมูลค่าการสูญเสียรายได้เท่ากับ 22.6 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 16.3 สำหรับหมวดค่าที่พัก ค่าพาหนะในอำเภอ ค่าเช่ารถนำเที่ยว รวมทั้งค่าใช้จ่ายอื่น ๆ มีมูลค่าความเสียหายรวมกันเท่ากับ 40.5 ล้านบาท

จากข้อมูลการสูญเสียรายได้ทางการท่องเที่ยวดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ผลกระทบจากอุทกภัย ที่มีต่อการท่องเที่ยว ซึ่งมีผลทำให้มีนักท่องเที่ยวมีจำนวนลดลงนั้น ก่อให้เกิดการสูญเสียรายได้ทางการท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาจำแนกตามหมวดของรายได้แล้ว จะพบว่า เมืองหาดใหญ่มีการสูญเสียรายได้ทางการท่องเที่ยว จากหมวดการซื้อของเป็นจำนวนมากที่สุด รองลงมาคือ หมวดค่าอาหาร และหมวดค่าใช้จ่ายในการบันเทิง (ตารางที่ 62)

ตารางที่ 62 มูลค่าความเสียหาย ด้านพาหนะและการเช่ารถนำเที่ยว
หน่วย : ล้านบาท

ประเภทรายได้	มูลค่าการสูญเสียรายได้*	ร้อยละ
1. ค่าซื้อของ	56,931.3	40.9
2. ค่าอาหาร	31,372.4	22.6
3. ค่าที่พัก	22,482.2	14.7
4. ค่าใช้จ่ายในการบันเทิง	22,612.1	16.3
5. ค่าพาหนะในอำเภอ	2,760.5	1.9
6. ค่าเช่ารถนำเที่ยว	676.5	0.5
7. ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	4,124.6	2.9
รวม	138,959.6	100.0

หมายเหตุ : * ตัวเลขมีการประมาณการนักท่องเที่ยวต่างประเทศ ซึ่งอาจมีการเปลี่ยนแปลงของจำนวนนักท่องเที่ยว ในเดือนธันวาคม 2531 เป็นเพียงเดือนเดียวที่มีการท่องเที่ยว

6.2.2 ภาวะการท้องเที่ยวของเมืองหาดใหญ่ ภายหลังจากเกิดอุทกภัย

จากการเกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ดังกล่าว มีผลทำให้เมืองหาดใหญ่ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวได้รับความเสียหายอย่างมาก สภาพของร้านค้าและอาคารพาณิชย์โดยทั่วไปเต็มไปด้วยสิ่งของสกปรกและสินค้าที่เสียหาย ซึ่งทำให้ต้องปรับปรุงและตกแต่งร้านใหม่ภายหลังจากน้ำท่วม บริเวณตัวเมืองตามถนนในย่านธุรกิจที่สำคัญมีโคลนเลน และขยะรวมทั้งสิ่งปฏิภูลอื่น ๆ กองทับถมรวมกันอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งทางสำนักงานเทศบาลเมืองหาดใหญ่ ต้องใช้เวลาในการทำความสะอาดตามบริเวณถนนสายต่าง ๆ ของเมืองเป็นระยะเวลาประมาณ 2 สัปดาห์ ซึ่งทำให้บริเวณย่านธุรกิจที่สำคัญต่าง ๆ ของเมืองกลับเข้าสู่สภาพปกติเช่นเดิมอีกครั้งหนึ่ง ภายในระยะเวลา 1/2 เดือน หลังจากน้ำท่วม สภาพทั่วไปของอาคารบ้านเรือน โดยเฉพาะบริเวณย่านใจกลางเมืองซึ่งเป็นแหล่งจับจ่ายซื้อสินค้าของนักท่องเที่ยว มีความสะอาดและอยู่ในสภาพปกติ เว้นแต่ว่ายังคงมีแต่ความเจียมเพงา และความขบเซาของตลาดการค้าในเมืองอย่างมาก อันเป็นผลเนื่องมาจากการลดจำนวนลงของนักท่องเที่ยว

สำหรับภาวะการท้องเที่ยวของเมืองหาดใหญ่ภายหลังจากเกิดอุทกภัยนั้น ในที่นี้จะพิจารณาถึงจำนวนนักท่องเที่ยว ที่เดินทางเข้ามาเที่ยวที่หาดใหญ่ และ อัตราการเข้าพักเฉลี่ย (Occupancy Rate) เป็นสำคัญ ซึ่งตัวแปรทั้งสองดังกล่าวสามารถแสดงให้เห็นถึงสถานการณ์ทางการท้องเที่ยวของเมืองหาดใหญ่ได้เป็นอย่างดีภายหลังจากเกิดอุทกภัย ดังต่อไปนี้

ก. จำนวนนักท่องเที่ยว

1. จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2531 : ภายหลังจากอุทกภัยที่เกิดขึ้น ในวันที่ 21 พฤศจิกายน การท้องเที่ยวในเมืองหาดใหญ่ได้หยุดชะงักลง โดยเฉพาะในช่วงที่เกิดภาวะน้ำท่วม นักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียไม่สามารถเดินทางเข้ามาเที่ยวได้ และได้ยกเลิกการสั่งจองห้องพักในช่วงเทศกาลลอยกระทง อย่างไรก็ตามจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางผ่านเข้ามาทางด่านตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดสงขลาในเดือนพฤศจิกายนนี้ยังคงสูงขึ้น โดยมีจำนวนทั้งสิ้น 63,917 คน เพิ่มขึ้นจากเดือนตุลาคม 10,512 คน ทั้งนี้เนื่องจากนักท่องเที่ยวบางส่วนได้ผ่านด่านตรวจคนเข้าเมืองมาแล้ว แต่ไม่สามารถเดินทางเข้ามาในหาดใหญ่ได้

เดือนธันวาคม 2531 : ภาวะการท้องเที่ยวในเดือนนี้ดีขึ้นจากเดือนพฤศจิกายน มีจำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเที่ยวที่หาดใหญ่มากขึ้น หลังจากทีลดจำนวนลงในช่วงน้ำท่วม โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซีย และชาวสิงคโปร์ ทั้งนี้เนื่องจากเป็นช่วงเทศกาล ซึ่งนักท่องเที่ยวจะเดินทางเข้ามาเป็นประจําทุกปี จะเห็นได้จากนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามามีมากจำนวนถึง 73,302 คน เพิ่มขึ้นจากเดือนพฤศจิกายน 9,385 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 14.7 แต่อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจำนวนนักท่องเที่ยว จะมีเพิ่มขึ้นจากเดือนพฤศจิกายน แต่ก็นับเป็นอัตราที่เพิ่มน้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับในช่วงเดียวกันของปีก่อน ซึ่งมีอัตราเพิ่มถึงร้อยละ 54.2 ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นผลกระทบมาจากภาวะอุทกภัยที่เกิดขึ้น

ในภาคใหญ่ และในประเทศมาเลเซีย

เดือนมกราคม พ.ศ. 2532 : การท่องเที่ยวในเดือนนี้
ชะลอตัวลง โดยมีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเดินทางเข้ามาเพียง 52,332 คน ลดลงจาก
เดือนธันวาคมถึง 20,970 คน หรือลดลงคิดเป็น ร้อยละ 28.6 และเมื่อเปรียบเทียบกับช่วง
เดียวกันของปีก่อน ยังลดลงถึง ร้อยละ 16.0 ทั้งนี้เป็นผลมาจากจำนวนนักท่องเที่ยวชาว-
มาเลเซีย และชาวสิงคโปร์ เดินทางเข้ามาลดลง ร้อยละ 29.0 และร้อยละ 56.0 ตามลำดับ
หลังจากที่ได้เดินทางเข้ามามากในเดือนธันวาคม ซึ่งมีเทศกาลอยู่ในช่วงปลายเดือน

เดือนกุมภาพันธ์ 2532 : การท่องเที่ยวในเดือน
กุมภาพันธ์นี้ มีภาวะแจ่มใสดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากมีเทศกาลตรุษจีนซึ่งทำให้นักท่องเที่ยว
ชาวมาเลเซียและสิงคโปร์ เดินทางเข้ามาเที่ยวที่ภาคใหญ่มากขึ้น โดยมีจำนวนเพิ่มขึ้นถึง
ร้อยละ 48.6 และร้อยละ 77.2 ตามลำดับ เป็นผลทำให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นจาก
เดือนมกราคมถึงร้อยละ 43.2 และนอกจากนี้ยังเพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีก่อน ถึงร้อยละ
5.3 อีกด้วย

เดือนมีนาคม 2532 : ภาวะการท่องเที่ยวในเดือนนี้
ค่อนข้างขบเซา นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเดินทางเข้ามาเที่ยวน้อยลงจากเดือนกุมภาพันธ์
ถึงร้อยละ 20.2 ทั้งนี้เนื่องจากในเดือนนี้ไม่มีวันหยุด และเทศกาลสำคัญ นักท่องเที่ยวชาว-
มาเลเซียจึงเดินทางเข้ามาเที่ยวลดลง ซึ่งถึงแม้ว่าในเดือนนี้จะมีการจัดการแข่งขันกีฬาแห่งชาติ
ขึ้นที่จังหวัดสงขลาก็ตาม แต่ก็มีผลต่อนักท่องเที่ยวไม่มากนัก

เดือนเมษายน 2532 : ภาวะการท่องเที่ยวในเดือนเมษายน
นี้อยู่ในเกณฑ์ที่ดีขึ้น เนื่องจากมีเทศกาลวันสงกรานต์ เป็นผลทำให้มีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ
เดินทางเข้ามาเพิ่มขึ้นจากเดือนมีนาคม จำนวน 10,103 คน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 16.9 ทั้งนี้
เป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียเป็นสำคัญ

เดือนพฤษภาคม 2532 : ภาวะการท่องเที่ยวในเดือนนี้
ขบเซาลงจากเดือนก่อนเล็กน้อย มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเดินทางเข้ามาเที่ยว
ที่ภาคใหญ่ 68,146 คน ลดลงจากเดือนเมษายน ร้อยละ 2.5 ทั้งนี้เป็นผลเนื่องมาจากการลด
ลงของนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซีย และนักท่องเที่ยวชาติอื่น ๆ แต่อย่างไรก็ตามจำนวนนัก-
ท่องเที่ยวชาวสิงคโปร์ยังคงมีจำนวนเพิ่มขึ้น ถึงร้อยละ 29.6 ทั้งนี้เพราะส่วนหนึ่งเป็นผลมาจาก
การเพิ่มเที่ยวบินสิงคโปร์-ภาคใหญ่ ขึ้นจากสัปดาห์ละ 4 เที่ยวบิน เป็นสัปดาห์ละ 6 เที่ยวบิน
(ตารางที่ 63 และแผนภูมิที่ 13)

ตารางที่ 63 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ที่เดินทางมาหาดใหญ่/สงขลา ระหว่างเดือน พฤศจิกายน 2530-พฤษภาคม 2531 และเดือนพฤศจิกายน 2531-พฤษภาคม 2532

เดือน	มาเลเซีย	สิงคโปร์	ชาติอื่น ๆ	รวม	อัตราการเปลี่ยนแปลง
พฤศจิกายน 2530	44,570	8,035	8,921	61,526	-
ธันวาคม 2530	73,008	15,575	6,290	94,873	+54.2
มกราคม 2531	50,308	5,247	6,794	62,349	-34.3
กุมภาพันธ์ 2531	57,694	6,408	7,089	71,191	+14.2
มีนาคม 2531	46,258	8,458	6,366	61,082	-14.2
เมษายน 2531	60,036	7,862	5,506	73,404	+20.2
พฤษภาคม 2531	65,025	9,492	4,338	78,855	+7.4
รวม ธ.ค.2530-พ.ค.2531	352,329	53,042	36,383	441,754	+7.9

เดือน	มาเลเซีย	สิงคโปร์	ชาติอื่น ๆ	รวม	อัตราการเปลี่ยนแปลง	อัตราการเปลี่ยนแปลงเปรียบเทียบกับปี 2530-2531
พฤศจิกายน 2531	47,393	10,773	5,751	63,917	-	-
ธันวาคม 2531	55,499	11,346	6,457	73,302	+14.7	-22.7
มกราคม 2532	39,429	4,989	7,914	52,332	-28.6	-16.0
กุมภาพันธ์ 2532	58,609	8,839	7,509	74,957	+43.2	+5.3
มีนาคม 2532	41,543	9,871	8,372	59,786	-20.2	-16.0
เมษายน 2532	55,558	7,235	7,096	69,889	+16.9	-4.8
พฤษภาคม 2532	52,526	9,376	6,244	68,146	-2.5	-13.6
รวม ธ.ค.2531-พ.ค.2532	303,164	51,656	43,592	398,412	+3.9	-9.8

ที่มา : หน่วยวิชาการ ธนาคารแห่งประเทศไทย สาขาภาคใต้

แผนภูมิที่ 13 แสดงการเปลี่ยนแปลงของจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางมา-
หาดใหญ่/สงขลา ระหว่างเดือน พฤศจิกายน 2530-พฤษภาคม 2531 และเดือน
พฤศจิกายน 2531-พฤษภาคม 2532

จากตารางที่ 63 และแผนภูมิที่ 13 จะเห็นได้ว่า จำนวนรวมของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศในรอบ 1/2 ปี ภายหลังจากเกิดอุทกภัย มีจำนวนลดลงจากในช่วงเดียวกันของปีก่อนถึง 43,342 คน หรือลดลงคิดเป็นร้อยละ 9.8 เป็นผลทำให้อัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวมีแนวโน้มลดลงจากในช่วงเดียวกันของปีก่อน ซึ่งมีอัตราการเพิ่มเฉลี่ย ร้อยละ 7.9 ลดลงเหลือเพียง ร้อยละ 3.9 ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นผลกระทบเนื่องมาจากการเกิดภาวะอุทกภัย ในเดือนพฤศจิกายน ปี พ.ศ. 2531 นั้นเอง

2. จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทย

การพิจารณาภาวะการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปเยือนภาคใหญ่ ไม่สามารถกระทำได้อีก เนื่องจากไม่สามารถจำแนกสถิติของนักท่องเที่ยวออกจากจำนวนของผู้เดินทางทั้งหมดได้อย่างชัดเจนเหมือนกับนักท่องเที่ยวต่างประเทศ ดังนั้นการกล่าวถึงภาวะการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยในที่นี้ จึงไม่อาจที่จะระบุอย่างชัดเจนได้ คงได้แต่แสดงสถิติของจำนวนผู้เดินทางไปเยือนภาคใหญ่เท่านั้น ซึ่งในจำนวนนี้อาจชี้ให้เห็นถึงสถิติของนักท่องเที่ยวชาวไทยโดยทางอ้อมได้

จากสถิติจำนวนชาวไทยที่เดินทางไปเยือนภาคใหญ่ ภายหลังจากเกิดอุทกภัย" ดังตารางที่ 64 พบว่าในระยะ 4 เดือน หลังจากอุทกภัย คือตั้งแต่เดือนธันวาคม 2531 จนถึงเดือนมีนาคม 2532 จำนวนชาวไทยที่เดินทางไปภาคใหญ่ มีอัตราการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น เฉลี่ยเท่ากับ ร้อยละ 10.7 โดยมีจำนวนผู้เดินทางมากที่สุดในเดือนธันวาคม จำนวน 260,842 คน เพิ่มขึ้นจากเดือน พฤศจิกายน ร้อยละ 52.7 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในเดือนธันวาคม ความต้องการเดินทางของประชาชนภายหลังจากเกิดอุทกภัย ระหว่างภาคใหญ่กับพื้นที่ใกล้เคียงหรือภูมิภาคอื่น ๆ มีมากขึ้น ซึ่งจำนวนคนที่เดินทางโดยส่วนใหญ่จะเป็นประชาชนทั่วไปมากกว่า ตัวอย่างเช่น การเดินทางโดยรถไฟในเดือนธันวาคมมีผู้มาใช้บริการที่สถานีชุมทางรถไฟภาคใหญ่มากถึง 119,600 คน หรือเพิ่มขึ้นจากเดือนพฤศจิกายน ถึงร้อยละ 81.6 ซึ่งจำนวนที่เพิ่มขึ้นดังกล่าวเป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของผู้โดยสารขึ้น 3 ถึงร้อยละ 91.6 แต่ผู้โดยสารขึ้น 1 และขึ้น 2 ลดลงร้อยละ 17.7 ทั้งนี้เป็นผลมาจากการเปิดเดินรถไฟในระยะใกล้เพิ่มขึ้นถึง 8 ขบวน (ตารางที่ 66) ในระหว่างที่การรถไฟฯ ยังไม่สามารถเปิดเดินรถระหว่างกรุงเทพฯ กับภาคใหญ่ได้ตลอดสาย เนื่องจากเส้นทางขาด ผู้โดยสารที่ใช้บริการดังกล่าว ส่วนใหญ่จึงเป็นประชาชนทั่วไป มีเป็นส่วนน้อยเท่านั้นที่เป็นนักท่องเที่ยว

"สถิติดังกล่าว พิจารณาเฉพาะวิธีการเดินทางหลักที่สำคัญ 3 ทาง คือ ทางรถยนต์ ทางรถไฟ และทางอากาศ และเนื่องจากสถิติผู้เดินทางทางอากาศมีข้อมูลเพียงเดือนมีนาคม ดังนั้นในที่นี้จึงแสดงจำนวนชาวไทยที่เดินทางไปภาคใหญ่เฉพาะช่วงระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2531 - เดือนมีนาคม 2532 เท่านั้น

สำหรับในเดือนมกราคม 2532 มีผู้เดินทางไปหาดใหญ่ จำนวน 199,878 คน ลดลงจากเดือนธันวาคม ร้อยละ 23.4 เช่นเดียวกับเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งมีจำนวน 184,885 คน ลดลงจากเดือนมกราคม ร้อยละ 7.5 ส่วนเดือนมีนาคมนี้มีจำนวนผู้เดินทางไปเยือนหาดใหญ่เพิ่มขึ้น คือมีจำนวนถึง 223,504 คน หรือเพิ่มขึ้นจากเดือนกุมภาพันธ์ ร้อยละ 20.9 ทั้งนี้ส่วนหนึ่งคงเป็นผลมาจาก การแข่งขันกีฬาแห่งชาติ ครั้งที่ 22 ซึ่งจัดขึ้นที่ จังหวัดสงขลา จึงทำให้จำนวนผู้เดินทางไปหาดใหญ่มีเพิ่มขึ้น ดังจะเห็นได้จากผู้โดยสารทาง-รถไฟและทางรถยนต์ มีจำนวนเพิ่มขึ้นถึง ร้อยละ 29.0 และร้อยละ 22.6 ตามลำดับ

ตารางที่ 64 แสดงจำนวนผู้เดินทางชาวไทยที่ไปเยือนหาดใหญ่ ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2531 - เดือนมีนาคม 2532

เดือน	จำนวนผู้เดินทาง (คน)			รวม	อัตราการเปลี่ยนแปลง
	ทางรถยนต์ ¹	ทางรถไฟ ²	ทางอากาศ ³		
พฤศจิกายน 2531	83,077	65,877	21,826	170,780	-
ธันวาคม 2531	115,105	119,600	26,137	260,842	+52.7
มกราคม 2532	91,803	85,378	22,697	199,878	-23.4
กุมภาพันธ์ 2532	77,554	80,634	26,697	184,885	-7.5
มีนาคม 2532	95,100	104,053	24,351	223,504	+20.9
รวม	462,639	455,542	121,708	1,039,889	+10.7

ที่มา : ¹สถานีขนส่ง หาดใหญ่
²การรถไฟแห่งประเทศไทย
³ท่าอากาศยาน หาดใหญ่

ข. อัตราการเข้าพักเฉลี่ย (Occupancy Rate)

อัตราการเข้าพักเฉลี่ย สามารถใช้เป็นตัวชี้วัดสถานการณ์ หรือ ภาวะการท่องเที่ยวในหาดใหญ่ได้ ว่ามีสภาพแจ่มใส หรือว่ามีความคึกคักมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้เพราะอัตราการเข้าพักเฉลี่ย จะสัมพันธ์กับจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาเที่ยวในหาดใหญ่ จากการสัมภาษณ์ นางมัลลิกา เจริญพานิช นายกสมาคมโรงแรมหาดใหญ่-สงขลา พบว่าภายหลังจากเกิดอุทกภัย อัตราการเข้าพักเฉลี่ย ในเมืองหาดใหญ่ได้ลดลงอย่างมาก โดยมีอัตราการเข้าพักเฉลี่ยลดลงเหลือเพียงร้อยละ 10 ในระยะ 4-5 วันหลังจากน้ำลด ทั้งนี้เพราะภายหลังจากเกิดอุทกภัย นักท่องเที่ยวต่างพากันเดินทางกลับ จำนวนนักท่องเที่ยวจึงได้ลดลงโดยทันที เป็นผลทำให้ หาดใหญ่อยู่ในภาวะเจียบเหงา ระยะหนึ่ง ซึ่งต่อมาเมื่อสภาพต่าง ๆ ของเมืองกลับเข้าสู่ภาวะปกติแล้ว นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย

¹สัมภาษณ์ นางมัลลิกา เจริญพานิช, นายกสมาคมโรงแรมหาดใหญ่-สงขลา,
16 มกราคม 2532 และ 21 สิงหาคม 2532

และชาวต่างประเทศจึงได้เริ่มเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวที่เมืองหาดใหญ่อีกครั้งหนึ่งในราวกลาง-เดือนธันวาคม เป็นผลทำให้อัตราการเข้าพัก เริ่มดีขึ้นและดีขึ้นอย่างมาก ในช่วงเทศกาล-คริสต์มาสและปีใหม่ซึ่งอัตราการเข้าพักของเมืองหาดใหญ่ในช่วงดังกล่าว มีค่าเฉลี่ยประมาณ ร้อยละ 80 ลดลงจากช่วงเดียวกันของปีก่อน ร้อยละ 20 (ปี พ.ศ. 2530 ในช่วงเทศกาลคริสต์มาส-ปีใหม่ มีอัตราการเข้าพักเฉลี่ยเท่ากับ 100x) ทั้งนี้เพราะเป็นผลเนื่องมาจากการเกิดสภาพน้ำท่วมในเมืองหาดใหญ่ ช่วงปลายเดือนพฤศจิกายนนั่นเอง สำหรับในเดือน-มกราคม อัตราการเข้าพักของเมืองหาดใหญ่ มีค่าเฉลี่ยประมาณ ร้อยละ 60 ซึ่งมีอัตราใกล้เคียงกับปี พ.ศ. 2530 ส่วนในเดือนกุมภาพันธ์ อัตราเข้าพักเฉลี่ย มีสัดส่วนเพิ่มสูงขึ้นถึงร้อยละ 90.0 ขึ้นไป หรือกล่าวได้ว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ใกล้เคียงกับปีก่อน ๆ เช่นเดียวกับเดือนเมษายน ซึ่งมีอัตราการเข้าพักเฉลี่ยมากกว่าร้อยละ 90 ขึ้นไปเช่นกัน สำหรับในเดือนมีนาคม และเดือน พฤษภาคม อัตราการเข้าพัก มีค่าเฉลี่ยประมาณ ร้อยละ 70

จากข้อมูลดังกล่าว จะเห็นได้ว่าภาวะการท่องเที่ยวของเมือง-หาดใหญ่ได้ซบเซาลงอย่างมากภายหลังจากเกิดอุทกภัย และมีผลกระทบมาจนถึงเดือนธันวาคม แต่อย่างไรก็ตามในช่วงเทศกาลคริสต์มาสและปีใหม่ปลายเดือนธันวาคม ภาวะการท่องเที่ยวในเมืองหาดใหญ่ได้เริ่มคึกคักขึ้นอีกครั้ง หลังจากเกิดอุทกภัยและได้แจ่มใสดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ในช่วงเทศกาลตรุษจีน เดือนกุมภาพันธ์ และในช่วงเทศกาลสงกรานต์ เดือนเมษายน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอุทกภัยที่เกิดขึ้นกับเมืองหาดใหญ่ แม้ว่าจะมีความรุนแรงและสร้างความเสียหายให้กับผู้ประกอบการค้าอย่างมากก็ตาม แต่ก็มีผลกระทบต่อภาวะการท่องเที่ยวอยู่ในระยะเวลาไม่นาน

6.2.3 ผลกระทบต่อธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

อุทกภัยที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ.2531 มีผลกระทบต่อธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในเมืองหาดใหญ่ ดังต่อไปนี้

ก. ธุรกิจโรงแรม

จากการสำรวจสภาพความเสียหายของธุรกิจโรงแรมในเมืองหาดใหญ่ ภายหลังจากเกิดอุทกภัย โดยสมาคมโรงแรมหาดใหญ่-สงขลา พบว่าภายหลังจากระดับน้ำลดลง มีโรงแรมประมาณ 67 แห่ง จากจำนวนทั้งสิ้น 85 แห่ง ได้รับความเสียหายจากน้ำท่วม โดย 17 แห่ง ในจำนวนดังกล่าวได้รับความเสียหายอย่างหนัก และอีก 50 แห่งได้รับความเสียหายในระดับพอสมควร สำหรับโรงแรมที่ได้รับความเสียหายอย่างหนักนั้น ส่วนมากเป็นความเสียหายในด้านของเครื่องจักร เนื่องจากโรงแรมเหล่านี้มีสภาพชั้นล่างเป็นห้องใต้ดินส่วนใหญ่ อาทิ โรงแรมไฮมิท โรงแรมสุคนธา โรงแรมเอเชียน โรงแรมนิวเวิลด์ และโรงแรมมณเฑียร เป็นต้น (ตารางที่ 65)

ตารางที่ 65 แสดงตัวอย่างความเสียหายของธุรกิจโรงแรม จากภาวะอุทกภัยในเมืองหาดใหญ่

หน่วย : บาท

ลำดับที่	ชื่อโรงแรม	ทรัพย์สินที่ได้รับความเสียหาย	ประมาณการความเสียหาย
1	โฆสิต	คอกเทลเลาจน์และไนท์คลับ (เป็นห้องใต้ดิน)	5,000,000
2	นิวเวิลด์	ห้องเครื่องยนต์ และอุปกรณ์ไฟฟ้า	1,500,000
3	แหลมทอง	ห้องใต้ดิน และอุปกรณ์โทรศัพท์	200,000
4	คิงส์	อุปกรณ์โทรศัพท์ และอุปกรณ์ไฟฟ้า	200,000
5	มณเฑียร	ห้องเครื่องยนต์ และอุปกรณ์ไฟฟ้า	5,000,000
6	หาดใหญ่อินเตอร์	อุปกรณ์ไฟฟ้า	200,000
7	เอเชียน	ห้องเครื่องยนต์ และอุปกรณ์ไฟฟ้า (เป็นห้องใต้ดิน)	5,000,000
8	สุคนธา	ไนท์คลับ เฟอร์นิเจอร์ และอุปกรณ์ไฟฟ้า	4,000,000
9	แกรนด์พลาซ่า	ห้องอาหาร และอุปกรณ์ไฟฟ้า	1,500,000
10	ริเจนซี่	ห้องครัว และห้องใต้ดิน	1,000,000
11	รอยัล	ห้องครัว อุปกรณ์ไฟฟ้าและห้องบัญชี (เป็นห้องใต้ดิน)	500,000
12	อินทรา	อุปกรณ์ไฟฟ้า	200,000
13	ริเวอร์อินท์	ห้องชุด 17 ห้อง	3,000,000
14	एमเพอร์เรอร์	ห้องอาหารคอกเทลเลาจน์	300,000
15	แอมบาสเคอร์	ห้องอาหาร และห้องบัญชี	200,000
16	ฮอเลียเดย์หาดใหญ่	ห้องเครื่องยนต์ อุปกรณ์ไฟฟ้า เฟอร์นิเจอร์	1,000,000
17	มิตราม่า	ห้องพัก 7 ห้อง	200,000
รวมมูลค่าความเสียหาย			29,000,000

ที่มา : สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สาขาหาดใหญ่

จากผลการสำรวจความเสียหายของธุรกิจโรงแรมในอำเภอหาดใหญ่ ดังกล่าว คำนวณค่าความเสียหายได้ประมาณ 50 ล้านบาท¹⁰ และเมื่อรวมความเสียหายจากผลกระทบรอบด้านทั้งหมดจะมีค่าความเสียหายประมาณ 100 ล้านบาท¹¹ นอกจากนี้ยังพบว่าภายหลังจากเกิดอุทกภัย จำนวนนักท่องเที่ยวหลัก คือ นักท่องเที่ยวมาเลเซีย สิงคโปร์ และนักท่องเที่ยวชาวไทย ได้ลดลงไปจากเดิมอย่างมาก ประมาณร้อยละ 50 เป็นผลทำให้โรงแรมต่าง ๆ มีรายได้อันลดลง ซึ่งสาเหตุที่ทำให้นักท่องเที่ยวลดลง นอกเหนือไปจากเหตุการณ์น้ำท่วมแล้ว ส่วนหนึ่งยังเป็นผลมาจากการจับกุมรถของบริษัทที่เกี่ยวข้องที่ผิดประเภท ซึ่งส่วนมากเป็นรถที่วิ่งเข้ามาในหาดใหญ่ และการจัดระเบียบการจราจรใหม่ ทั้งในและรอบนอกเมืองของประเทศมาเลเซีย โดยเฉพาะเส้นทางสายตรงจากประเทศมาเลเซียมาหาดใหญ่ ซึ่งเป็นเส้นทางสายสำคัญที่นักท่องเที่ยวใช้ในการสัญจรไปมาระหว่างประเทศ ซึ่งได้สร้างความเบื่อหน่ายให้กับนักท่องเที่ยวมาก เนื่องจากไม่ทราบถึงเส้นทางจราจรใหม่ จึงเป็นเหตุให้รถโดยสารขนาดใหญ่ต้องฝ่าฝืนกฎระเบียบ และถูกจับจำนวนมาก¹²

สำหรับสภาวะโดยทั่วไปภายหลังจากน้ำท่วม เมื่อทุกอย่างกลับเข้าสู่สภาพปกติแล้ว โรงแรมต่าง ๆ ได้ปรับปรุงและซ่อมแซมกิจการ จนสามารถเปิดรับนักท่องเที่ยวได้เป็นส่วนใหญ่ ในวันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2531 และทุกแห่งสามารถให้บริการต่อนักท่องเที่ยวได้อย่างเต็มรูปแบบ ตามปกติในวันที่ 24 มกราคม 2532 หรือภายหลังจากการเกิดอุทกภัย เป็นเวลา 2 เดือน

ข. ภัตตาคารและร้านอาหาร

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 4 ว่าวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาเที่ยวหาดใหญ่ ก็คือ เพื่อมารับประทานอาหารตามภัตตาคาร และร้านอาหารที่ขึ้นชื่อ ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากในเมืองหาดใหญ่ และจากการสอบถามผู้ประกอบการ พบว่าร้านอาหารในบริเวณย่านธุรกิจใจกลางเมือง ส่วนใหญ่จะอาศัยลูกค้าที่เป็นนักท่องเที่ยวโดยมีสัดส่วนของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมากเกินกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนลูกค้าทั้งหมด ทั้งนี้สัดส่วนดังกล่าวจะมากหรือน้อย ยังขึ้นอยู่กับประเภทของร้านอาหารด้วย ว่าเป็นร้านจำหน่ายอาหารประเภทใด ซึ่งถ้าเป็นร้านอาหารแบบจีน สัดส่วนของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศมากกว่าร้านอาหารของไทยซึ่งมีลูกค้าส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจากจังหวัดใกล้เคียง หรือภาคอื่น ๆ ของประเทศ

¹⁰สัมภาษณ์ นางมัลลิกา เจริญพานิช, นายสมาคมโรงแรมหาดใหญ่-สงขลา, 16 มกราคม 2532

¹¹"น้ำท่วมหาดใหญ่ ธุรกิจท่องเที่ยวพังกว่า 100 ล้าน," กรุงเทพธุรกิจ (14 มกราคม 2532) : 13

¹²เรื่องเดียวกัน

ภายหลังจากเกิดอุทกภัย ร้านอาหารส่วนใหญ่ได้ปิดกิจการเฉลี่ยประมาณ 3-10 วัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเสียหายของกิจการ และเมื่อเปิดดำเนินการอีกครั้งหนึ่งภายหลังจากน้ำท่วม กิจการร้านอาหารส่วนมากจะได้รับผลกระทบด้านความชบเซาทางการค้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งภัตตาคารและร้านอาหารที่อาศัยนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศดังกล่าวข้างต้น จะมีจำนวนลูกค้าลดลงประมาณถึงร้อยละ 50 เป็นผลทำให้รายได้ของธุรกิจลดลงเฉลี่ย ร้อยละ 40-50 x ในช่วงภายหลังจากน้ำท่วม

สำหรับมูลค่าความเสียหายของธุรกิจประเภทร้านอาหารนั้น เฉลี่ยต่อแห่ง มีความเสียหายประมาณ 100,000-300,000 บาทขึ้นไป ในส่วนของภัตตาคารและร้านอาหารที่มีขนาดใหญ่ และประมาณ 10,000-100,000 บาท สำหรับร้านอาหารที่มีขนาดเล็ก ความเสียหายดังกล่าว ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการสั่งสินค้าซึ่งส่วนใหญ่เป็นอาหารสดมาสำรองไว้มากเนื่องจากตรงกับช่วงเทศกาล ดังนั้นเมื่อเกิดสภาวะน้ำท่วม มูลค่าความเสียหายของกิจการจึงมีสูงมากดังกล่าว

ค. ธุรกิจนำเที่ยว

จากการสำรวจประเภทกิจการของสถานประกอบการค้าในเมือง-หาดใหญ่ (หัวข้อที่ 4.3) พบว่าในพื้นที่ที่สำรวจซึ่งอยู่บริเวณย่านใจกลางเมือง มีกิจการประเภทบริษัทนำเที่ยวอยู่เป็นจำนวนถึง 31 แห่ง* ซึ่งนับได้ว่ามีอยู่เป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากการเดินทางไปกลับ โดยส่วนใหญ่ของนักท่องเที่ยวจากประเทศเพื่อนบ้านนิยมเดินทางมาเที่ยวที่หาดใหญ่ด้วยรถยนต์นำเที่ยวกันมาก ดังนั้นเมื่อเกิดสภาวะน้ำท่วมนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในหาดใหญ่มีจำนวนลดลง บริษัทนำเที่ยวต่าง ๆ จึงประสบกับภาวะชบเซาซึ่งนอกจากจะเป็นผลมาจากการไม่เดินทางเข้ามาเที่ยวของนักท่องเที่ยวเพื่อนบ้านแล้ว ส่วนหนึ่งยังเป็นผลมาจากการยกเลิกโปรแกรมการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการนำเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ ภายหลังจากอุทกภัย ซึ่งได้หันไปจัดนำเที่ยวในเส้นทางอื่นแทน เป็นผลทำให้รายได้ของบริษัทนำเที่ยวลดลงเฉลี่ยร้อยละ 50-60 x ทั้งนี้เนื่องจากบริษัทนำเที่ยวในหาดใหญ่อาศัยลูกค้าซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซีย และชาวสิงคโปร์

สำหรับการหยุดดำเนินการภายหลังจากเกิดอุทกภัยนั้น บริษัทนำเที่ยวบางแห่งได้หยุดกิจการประมาณ 2-3 วัน แต่บางแห่งก็ไม่ได้หยุดกิจการ ทั้งนี้เนื่องจากภายหลังจากเกิดอุทกภัย นักท่องเที่ยวต่างพากันเดินทางกลับเป็นจำนวนมาก หลังจากที่ได้เดินทางเข้ามาเที่ยวในช่วงเทศกาลลอยกระทง ความต้องการใช้บริการรถยนต์นำเที่ยวเพื่อเดินทางกลับจึงมีมากในช่วงระยะเวลา 4-5 วัน หลังจากนั้นาลด แต่ภายหลังจากช่วงดังกล่าวแล้ว กิจการก็

*จากการสำรวจของ กองวิจัย สำนักผังเมืองในปี พ.ศ.2531 มีจำนวน 90 แห่ง

ประสบกับภาวะชบเซา อย่างไรก็ตามก็มีความชบเซาอยู่ในช่วงระยะเวลาเพียง 1-2 เดือน ภายหลังจากอุทกภัยเท่านั้น ดังนั้นเมื่อถึงเทศกาลตรุษจีนในเดือนกุมภาพันธ์ กิจการนำเที่ยวของบริษัทนำเที่ยวต่าง ๆ ในหาดใหญ่ก็มีสภาพดีขึ้นกลับเป็นปกติเช่นเดิม

ง. สถานบันเทิงเรีงรมย์

เนื่องจากธุรกิจด้านสถานบันเทิงเรีงรมย์ เป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับบริษัทนำเที่ยวและธุรกิจโรงแรมดังนั้น เมื่อธุรกิจทั้ง 2 ประเภทดังกล่าวได้รับผลกระทบจากอุทกภัย ซึ่งเป็นผลทำให้ภาวะการท่องเที่ยวในเมืองหาดใหญ่ ชบเซา ธุรกิจด้านสถานบันเทิงเรีงรมย์ จึงได้รับผลกระทบด้วยอย่างมากเช่นกัน และเนื่องจากสถานบันเทิงเรีงรมย์ส่วนใหญ่จะอยู่ในโรงแรมหรืออยู่ในย่านธุรกิจใกล้กับโรงแรม ความเสียหายที่ได้รับจากสภาวะน้ำท่วมจึงค่อนข้างสูง โดยเฉพาะสถานเรีงรมย์ที่อยู่ในโรงแรม และเป็นห้องใต้ดินจะได้รับความเสียหายอย่างมาก เนื่องจากน้ำได้ไหลทะลักเข้าท่วมทั้งหมด ซึ่งสร้างความเสียหายต่อทรัพย์สินและอุปกรณ์ตกแต่งภายใน ซึ่งมีราคาแพง ตัวอย่างเช่น ไนท์คลับ และคอกเทลเลาจน์ ของโรงแรมโซนิค ซึ่งเป็นห้องใต้ดิน มีมูลค่าความเสียหาย มากกว่า 1,000,000 บาท เป็นต้น

จากการเป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ภาวะชบเซาของธุรกิจประเภทสถานบันเทิงเรีงรมย์ จึงขึ้นอยู่กับจำนวนนักท่องเที่ยว และภาวะการท่องเที่ยว โดยส่วนรวม ดังนั้นธุรกิจสถานบันเทิงเรีงรมย์จึงได้รับผลกระทบในด้านของการลดจำนวนลงของรายได้ หรือภาวะความชบเซา ที่ไม่แตกต่างไปจากบริษัทนำเที่ยว หรือธุรกิจโรงแรม

จ. ร้านจำหน่ายสินค้าแก่นักท่องเที่ยว

เนื่องจากนักท่องเที่ยวที่เคยเดินทางเข้ามาเที่ยวที่หาดใหญ่มาก ในช่วงก่อนเกิดน้ำท่วมมีจำนวนลดลง ดังนั้นจึงทำให้ธุรกิจการจำหน่ายสินค้าแก่นักท่องเที่ยว ประเภทต่าง ๆ ต้องประสบกับภาวะชบเซา เช่นเดียวกับธุรกิจโรงแรมหรือธุรกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ซึ่งผลกระทบต่าง ๆ ดังกล่าวได้กล่าวไว้โดยละเอียดแล้ว ในหัวข้อ 6.1.6

จากข้อมูลความเสียหายของธุรกิจต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น อาจกล่าวได้ว่า เนื่องจากเป็นธรรมชาติของการดำเนินธุรกิจที่หาดใหญ่ ซึ่งเป็นเมืองท่องเที่ยว กิจการหรือธุรกิจประเภทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยตรง จะเชื่อมโยง และเกี่ยวข้องซึ่งกันและกันเองด้วย ดังนั้นเมื่อเกิดภาวะอุทกภัยขึ้นในปี พ.ศ.2531 ซึ่งก่อให้เกิดภาวะชบเซาทางการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวที่เคยเดินทางเข้ามาเที่ยวที่หาดใหญ่มาก กลับมีจำนวนลดลง เป็นผลทำให้ธุรกิจโรงแรมประสบกับภาวะชบเซา ธุรกิจอื่น ๆ ที่ให้บริการต่อนักท่องเที่ยว เช่น ภัตตาคาร-ร้านอาหาร สถานบันเทิงเรีงรมย์ บริษัทนำเที่ยว และร้านค้า ประเภทต่าง ๆ จึงประสบกับภาวะชบเซาลงตามไปด้วย โดยปรากฏออกมาในรูปของความชบเซาทางธุรกิจ อันเป็นผลเนื่องมาจากจำนวนลูกค้าและรายได้ของกิจการลดลง

6.2.4 ผลกระทบที่มีต่อการคมนาคมขนส่ง

การคมนาคมขนส่งมีความสัมพันธ์กับการท่องเที่ยวในภาคใหญ่โดยตรง ทั้งนี้ เพราะจำนวนนักท่องเที่ยวที่ภาคใหญ่จะมีมากหรือน้อย ก็ขึ้นอยู่กับจำนวนผู้โดยสารในเส้นทางหลักทั้ง 3 ทาง อันได้แก่ ทางรถไฟ ทางรถยนต์ และทางอากาศ ว่ามีจำนวนมากหรือน้อยลงเพียงใด สำหรับการเกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ในปลายปี พ.ศ. 2531 นั้น ได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อ การคมนาคมขนส่ง ในภาคใหญ่ ดังต่อไปนี้

ก. การขนส่งทางรถไฟ

เนื่องจากอุทกภัยได้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อเส้นทางรถไฟ หลายแห่งในภาคใต้ โดยเฉพาะในช่วงเส้นทางระหว่างทุ่งสงกับสุราษฎร์ธานี เป็นผลทำให้ การรถไฟแห่งประเทศไทย ไม่สามารถเปิดเดินรถจากกรุงเทพฯ ไปถึงภาคใหญ่ได้ เป็นระยะเวลา นานถึง 1 เดือน* แต่อย่างไรก็ตาม การรถไฟฯ ก็ได้จัดขบวนรถเร็วพิเศษ ระหว่าง กรุงเทพฯ-สุโขทัย-ภูเก็ต ไว้ให้บริการกับประชาชนในช่วงระยะเวลาดังกล่าว โดยได้จัดรถยนต์ ปรับอากาศไว้ขนถ่ายผู้โดยสาร ระหว่างสถานีทุ่งสงกับสถานีสุราษฎร์ธานี (เนื่องจากเส้นทางถูก ตัดขาด) โดยได้เริ่มเปิดการเดินรถในวันที่ 6 ธันวาคม พ.ศ. 2531 นอกจากนี้ยังได้เปิด การเดินรถระยะสั้น ระหว่างสถานีภาคใหญ่กับสถานีอื่น ๆ อีกจำนวน 8 ขบวน ดังตารางที่ 66 เป็นผลทำให้มีประชาชนใช้บริการที่สถานีชุมทางรถไฟภาคใหญ่ มากเป็นพิเศษในเดือน ธันวาคม พ.ศ. 2531 โดยมีอัตราเพิ่มขึ้นจากเดือนพฤศจิกายน ถึงร้อยละ 81.6 ซึ่งในจำนวนนี้เป็นการ- เพิ่มขึ้นของจำนวนผู้โดยสารขึ้นที่ 3 ถึงร้อยละ 91.6 แต่จำนวนผู้โดยสารขึ้นที่ 1 และขึ้นที่ 2 มี อัตราลดลง คิดเป็นร้อยละ 17.8 ซึ่งจากการไม่สามารถเปิดเดินรถได้ตามปกติ ภายหลังจาก เกิดอุทกภัยนั้นเป็นผลทำให้สถานีชุมทางรถไฟภาคใหญ่ มีรายได้ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2531 ลดลงจากช่วงเดียวกันของปีก่อน 3.60 ล้านบาท หรือลดลงคิดเป็นร้อยละ 40.6 และมีรายได้ ในเดือน ธันวาคม พ.ศ. 2531 ลดลงจากเดือนพฤศจิกายน ปีเดียวกัน 1.73 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 32.8 และลดลงจากเดือนธันวาคมของปีก่อน ถึง 5.61 ล้านบาทหรือคิดเป็น ร้อยละ 61.3

สำหรับในเดือนอื่น ๆ หลังจากเดือนธันวาคม นั้น (ระหว่างเดือน มกราคม-เมษายน พ.ศ. 2532) ทั้งจำนวนผู้โดยสาร และรายได้ของสถานีรถไฟภาคใหญ่ มีอัตราการเปลี่ยนแปลงที่ใกล้เคียงกับ ปี พ.ศ. 2531 มาก ทั้งนี้เป็นผลมาจากการเปิดเดิน- รถได้ตามปกติของการรถไฟฯ ในช่วงปลายเดือนธันวาคม พ.ศ. 2531

*การรถไฟฯ ได้เริ่มเปิดเดินรถไฟสายใต้จากกรุงเทพฯ ไปถึงภาคใหญ่ได้อีกครั้งในวันที่

หากพิจารณาเปรียบเทียบจำนวนผู้โดยสาร และรายได้ในรอบ 6 เดือน ระหว่างเดือนพฤศจิกายน-เดือนเมษายน 2532 กับในช่วงเดียวกันของปีก่อน จะพบว่าในช่วงระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2531-เดือนเมษายน 2532 มีจำนวนผู้โดยสารเพิ่มขึ้น จากช่วงเดียวกันของปีก่อน เพียง 6,212 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 1.1 และมีรายได้ลดลงถึง 7.82 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 16.0 ทั้งนี้เป็นผลเนื่องมาจากการลดลงของรายได้ ในเดือนพฤศจิกายน และเดือนธันวาคม ปี 2531 เป็นสำคัญ (ตารางที่ 67)

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า การเกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ มีผลต่อการคมนาคมทางรถไฟของภาคใต้มาก ทั้งในด้านของจำนวนผู้โดยสาร และรายได้ของสถานี แต่อย่างไรก็ตาม ผลกระทบที่เกิดขึ้นก็มีอยู่ในช่วงระยะเวลาเพียง 1 เดือน ภายหลังจากเกิดอุทกภัยเท่านั้น เพราะนับตั้งแต่เดือนมกราคมปี พ.ศ. 2532 เป็นต้นมา ประชาชนก็ยังมาใช้บริการที่สถานีชุมทางรถไฟภาคใต้มามากตามปกติเช่นเดิม

ตารางที่ 66 แสดงเส้นทางการเดินทางระหว่างสถานีชุมทางรถไฟภาคใต้มันที่ใกล้เคียง ภายหลังจากเกิดอุทกภัย

ลำดับที่	ขบวนที่	เส้นทาง	เวลา (น.)	
			ออก	ถึง
1	128	หาดใหญ่ - คลองจั่น	06.00	11.24
2	124	หาดใหญ่ - คลองจั่น	10.43	15.56
3	132	หาดใหญ่ - ชุมทางเขาชุมทอง	13.22	17.22
4	144	หาดใหญ่ - นีลูง	16.27	18.35
5	143	นีลูง - หาดใหญ่	06.10	08.00
6	131	ชุมทางเขาชุมทอง - หาดใหญ่	06.47	10.20
7	123	คลองจั่น - หาดใหญ่	08.32	13.20
8	119	คลองจั่น - หาดใหญ่	12.14	17.40

ที่มา : สถานีชุมทางรถไฟ ภาคใต้

ข. การขนส่งทางรถยนต์

อุทกภัยที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2531 ก่อให้เกิดความเสียหายต่อเส้นทางรถยนต์ที่เชื่อมโยงระหว่างภาคใต้มันที่ใกล้เคียง ดังนี้

1. ทางหลวงหมายเลข 4 ตอน คอหงส์-คลองแงะ น้ำท่วมระหว่างกิโลเมตรที่ 28+500-28+800 กิโลเมตรที่ 45+150-46+100 และกิโลเมตรที่ 52+500-52+700 ภายหลังจากน้ำท่วม การจราจรสามารถผ่านได้

2. ทางหลวงหมายเลข 43 ตอน หาดใหญ่-จะนะ น้ำท่วมระหว่างกิโลเมตรที่ 25+000-31+100 และคอสะพานขาดที่กิโลเมตรที่ 31+912 กิโลเมตรที่ 32+625 และกิโลเมตรที่ 33+475 ทำให้ไม่สามารถสัญจรผ่านไปมาได้ช่วงระยะหนึ่ง หลังจากนั้น

สำหรับผลกระทบที่มีต่อการเปลี่ยนแปลง ของจำนวนผู้เดินทางโดยทางรถยนต์ ภายหลังจากเกิดอุทกภัยในปลายเดือนพฤศจิกายน 2531 นั้น พบว่าการเกิดอุทกภัยไม่มีผลต่อจำนวนผู้โดยสารที่เดินทางโดยรถยนต์ประจำทาง ๕ สถานีขนส่งภาคใต้อย่างไร ทั้งนี้

ตารางที่ 67 แสดงจำนวนผู้โดยสารทางรถไฟ ณ สถานีชุมทางหาดใหญ่ ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2530-เดือนเมษายน พ.ศ.2531 และเดือนพฤศจิกายน 2531-เดือนเมษายน 2532

เดือน	จำนวนผู้โดยสาร (คน)				รายได้รวม (บาท)
	ชั้น 1	ชั้น 2	ชั้น 3	รวม	
พฤศจิกายน 2530	210	10,717	71,846	82,773	8,879,779
ธันวาคม 2530	289	10,535	80,196	91,020	9,156,712
มกราคม 2531	178	9,665	76,146	85,989	6,764,080
กุมภาพันธ์ 2531	225	10,769	75,267	86,261	7,097,618
มีนาคม 2531	313	13,547	88,100	101,960	8,725,649
เมษายน 2531	225	9,215	101,678	111,118	8,275,686
รวม	1,440	64,448	493,233	559,121	48,899,524
พฤศจิกายน 2531	188	7,918	57,771	65,877	5,276,686
ธันวาคม 2531	29	8,882	110,689	119,600	3,545,634
มกราคม 2532	116	10,106	75,156	85,378	6,820,081
กุมภาพันธ์ 2532	166	9,937	70,531	80,634	7,008,096
มีนาคม 2532	348	12,212	91,493	104,053	9,438,463
เมษายน 2532	361	10,185	99,245	109,791	8,985,302
รวม	1,208	59,240	504,885	565,333	41,074,262
อัตราการเปลี่ยนแปลง	-16.1	-8.1	+2.4	+1.1	-16.0

ที่มา : การรถไฟแห่งประเทศไทย

เพราะจำนวนผู้โดยสารในเดือนธันวาคมยังคงมีอัตราเพิ่มขึ้น ในรถทุกหมวด ทุกประเภท โดยเฉพาะรถปรับอากาศ และรถหมวดที่ 2 อัตราที่เพิ่มขึ้นของเดือนธันวาคมจากเดือนพฤศจิกายน ดังกล่าวคิดเป็นร้อยละ 38.6 สาเหตุที่จำนวนผู้โดยสารรถยนต์ยังคงเพิ่มขึ้น ส่วนหนึ่งก็อาจเนื่องมาจาก ความไม่สะดวกของการเดินทางโดยทางรถไฟในช่วงระยะเวลาดังกล่าว ดังนั้นประชาชนจึงได้เปลี่ยนมาเดินทางโดยรถยนต์แทน ซึ่งให้ความคล่องตัว และความสะดวกในการเดินทางดีกว่า จำนวนผู้เดินทางด้วยรถยนต์โดยสารประจำทาง จึงมีมากเพิ่มขึ้นดังกล่าว แต่อย่างไรก็ตาม ในช่วงระหว่างที่เกิดภาวะน้ำท่วมก็มีผลทำให้รถยนต์โดยสารประจำทาง บางเส้นทาง ต้องหยุดให้บริการไป เช่น เส้นทางระหว่างหาดใหญ่-กรุงเทพ ฯ รถปรับอากาศสาย 982 หยุดให้บริการ ในช่วงระหว่างวันที่ 23-24 พฤศจิกายน 2531 และรถปรับอากาศ สาย 992 หยุดให้บริการ ระหว่างวันที่ 22-25 พฤศจิกายน หรือเส้นทางระหว่างหาดใหญ่-ภูเก็ต รถประจำทางธรรมดาหยุดให้บริการ ในช่วงระหว่างวันที่ 22-23 พฤศจิกายน เป็นต้น

สำหรับการเปลี่ยนแปลงของเดือนอื่น ๆ ถัดมานั้น พบว่ามีอัตราลดลงเกือบทั้งสิ้น โดยเดือนมกราคม พ.ศ. 2532 มีอัตราเปลี่ยนแปลงลดลงจากเดือนธันวาคมคิดเป็นร้อยละ 20.2 เช่นเดียวกับเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งมีอัตราลดลงจากเดือนมกราคม ร้อยละ 15.5 แต่สำหรับในเดือนมีนาคม การเปลี่ยนแปลงของจำนวนผู้เดินทางโดยรถยนต์ ได้เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 15.5 ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากการจัดการแข่งขันกีฬาแห่งชาติที่จังหวัดสงขลา ทำให้ความต้องการของประชาชนระหว่างภูมิภาคอื่น ๆ และพื้นที่ใกล้เคียงไปยังอำเภอหาดใหญ่มีมากขึ้น สำหรับการเปลี่ยนแปลงของผู้เดินทางในเดือนเมษายน มีอัตราลดลงจากเดือนมีนาคม เพียงร้อยละ 0.7 เท่านั้น ทั้งนี้เป็นผลมาจากการลดลงของผู้โดยสารหมวด 2 และหมวด 3 เป็นสำคัญ แต่จำนวนผู้โดยสารปรับอากาศยังคงมีจำนวนเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 11.4 (ตารางที่ 68)

ตารางที่ 68 แสดงจำนวนผู้โดยสารทางรถยนต์ ณ สถานีขนส่งหาดใหญ่ ระหว่างเดือน พฤศจิกายน พ.ศ.2531-เดือนเมษายน พ.ศ.2532

เดือน	รถปรับอากาศ	หมวด 2	หมวด 3	รวม	หน่วย : คน
					อัตราการเปลี่ยนแปลง
พฤศจิกายน 2531	19,079	4,791	59,207	83,077	-
ธันวาคม 2531	31,096	9,660	73,749	115,105	+38.6
มกราคม 2532	24,678	5,080	62,045	91,803	-20.2
กุมภาพันธ์ 2532	20,179	3,625	53,750	77,554	-15.5
มีนาคม 2532	25,209	5,916	63,975	95,100	+22.6
เมษายน 2532	28,071	4,850	61,496	94,417	-0.7

ที่มา : สถานีขนส่ง หาดใหญ่

ค. การขนส่งทางอากาศ

สำหรับการขนส่งทางอากาศ ภายหลังจากเกิดอุทกภัยนั้นจำนวนผู้โดยสารได้ลดจำนวนลงมากในเดือนพฤศจิกายน ซึ่งเป็นเดือนที่เกิดอุทกภัย โดยมีจำนวนลดลงจากเดือน ตุลาคม คิดเป็นร้อยละ 4.3 จำแนกเป็นผู้โดยสารภายในประเทศ ลดลง ร้อยละ 1.3 และผู้โดยสารชาวต่างประเทศ ลดลงร้อยละ 9.9 สำหรับในเดือนธันวาคมนี้จำนวนผู้โดยสารยังคงมีอัตราการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้น ทั้งผู้โดยสารภายในประเทศ และผู้โดยสารต่างประเทศ คิดเป็นร้อยละ 19.8 และร้อยละ 5.7 ตามลำดับ จึงอาจกล่าวได้ว่าสภาวะน้ำท่วมที่เกิดขึ้นในเมืองภาคใหญ่ไม่มีผลต่อการเดินทางของประชาชนทางอากาศ ในเดือนธันวาคมเลย แต่จะมีผลเฉพาะภายหลังจากเกิดอุทกภัยใหม่ ๆ อันเนื่องมาจากการยกเลิกเที่ยวบินภายในประเทศ และเที่ยวบินจากต่างประเทศบ้างเท่านั้น ซึ่งเป็นผลทำให้จำนวนผู้โดยสารในเดือนพฤศจิกายน มีอัตราการลดลงดังกล่าว ส่วนในเดือนอื่น ๆ หลังจากเดือนธันวาคมนี้จำนวนผู้โดยสารมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงไปตามภาวะการท่องเที่ยว นั่นคือ มีอัตราการลดลงในเดือนมกราคม จากนั้นจึงเพิ่มขึ้นในเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งมีเทศกาลตรุษจีน โดยมีอัตราการเปลี่ยนแปลงของจำนวนผู้โดยสารเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 17.7 เมื่อเปรียบเทียบกับเดือนมกราคม ส่วนในเดือนมีนาคมนี้มีจำนวนผู้โดยสารลดลง ร้อยละ 3.8

สำหรับ อัตราการเพิ่มระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2531-เดือนมีนาคม 2532 นั้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ร้อยละ 2.6 (ตารางที่ 69)

ตารางที่ 69 แสดงจำนวนผู้โดยสารทางอากาศ ณ ท่าอากาศยานภาคใหญ่ ระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ.2531-เดือนมีนาคม พ.ศ.2532

หน่วย : คน

เดือน	ผู้โดยสารภายในประเทศ		ผู้โดยสารต่างประเทศ		รวม	
	จำนวน	อัตราการเปลี่ยนแปลง	จำนวน	อัตราการเปลี่ยนแปลง	จำนวน	อัตราการเปลี่ยนแปลง
ตุลาคม 2531	22,122	-	11,973	-	34,095	-
พฤศจิกายน 2531	21,826	-1.3	10,786	-9.9	32,612	-4.3
ธันวาคม 2531	26,137	+19.8	11,406	+5.7	37,543	+15.1
มกราคม 2532	22,697	-13.2	10,362	-9.2	33,059	-11.9
กุมภาพันธ์ 2532	26,697	+17.6	12,201	+17.7	38,898	+17.7
มีนาคม 2532	24,351	-8.8	13,078	+7.2	37,429	-3.8
รวม	143,830	+2.8	69,806	+2.3	213,636	+2.6

หมายเหตุ : ตัวเลขเป็นจำนวนรวมของผู้โดยสารทั้งเที่ยวขึ้นและเที่ยวลง
ที่มา : ท่าอากาศยานภาคใหญ่

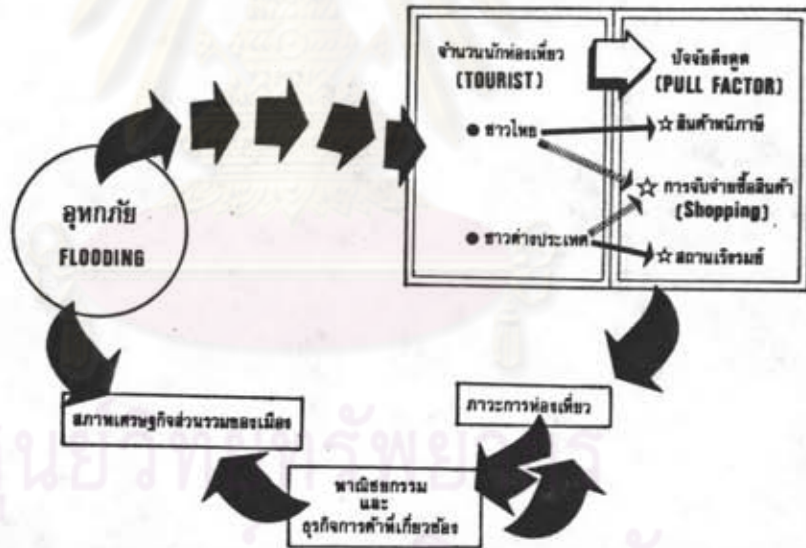
6.2.5 สรุปผลกระทบด้านการท่องเที่ยว

จากความเสียหายในด้านต่าง ๆ ของธุรกิจการท่องเที่ยวในภาคใหญ่ จะเห็นได้ว่า การเกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ในปี พ.ศ.2531 ได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการท่องเที่ยวของเมืองภาคใหญ่เป็นอย่างมาก ทั้งในด้านของภาวะการท่องเที่ยว การสูญเสียรายได้อันเนื่องมาจากการลดลงของจำนวนนักท่องเที่ยว ตลอดจนถึงความเสียหายของธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับ

การท่องเที่ยวโดยตรง อาทิเช่น ธุรกิจโรงแรม เป็นต้น ซึ่งมูลค่าความเสียหายดังกล่าว มีจำนวนรวมไม่น้อยกว่า 70 ล้านบาทโดยประมาณ แต่อย่างไรก็ตามผลกระทบจากอุทกภัยที่เกิดขึ้นต่อภาวะการท่องเที่ยวในเมืองหาดใหญ่ นั้น อาจกล่าวได้ว่ามีช่วงระยะเวลาที่ไม่นานนัก ทั้งนี้เพราะปรากฏภาวะชบเซาทางการท่องเที่ยว อยู่เพียงระยะ 1-2 เดือน ภายหลังจากเกิดอุทกภัยเท่านั้น ซึ่งต่างจากผลกระทบที่มีต่อความเสียหายของทรัพย์สินทางธุรกิจของผู้ประกอบการค้าในเมืองหาดใหญ่ ซึ่งมีผลกระทบในระยะยาว

เหตุที่สภาวะการท่องเที่ยวของเมืองหาดใหญ่ มีภาวะชบเซาอยู่ในช่วงระยะเวลาที่สั้น ก็เนื่องมาจากปัจจัยดึงดูดทางการท่องเที่ยว ประเภทสถานเริงรมย์ ยังคงมีบทบาทต่อการท่องเที่ยวคงเดิม ดังนั้นเมื่อถึงเทศกาลวันหยุด ภายหลังจากเกิดอุทกภัย นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซีย จึงยังคงเดินทางเข้ามาเที่ยวตามเดิม การเพิ่มจำนวนของนักท่องเที่ยวเป็นผลทำให้กำลังซื้อมีเพิ่มมากขึ้น เศรษฐกิจหรือภาวะการค้าของเมืองหาดใหญ่ที่ชบเซาหลังจากน้ำท่วมจึงฟื้นตัวได้ในระยะเวลาอันรวดเร็ว ทั้งนี้อาจพิจารณาได้จากแผนภูมิที่ 14

แผนภูมิที่ 14 แสดงความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างการท่องเที่ยวและธุรกิจการพาณิชย์ในเมืองหาดใหญ่

จากข้อมูลความเสียหายทั้งหมดที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่าอุทกภัยครั้งใหญ่ที่เกิดขึ้นในเดือนพฤศจิกายน ปี พ.ศ. 2531 ได้ก่อให้เกิดผลกระทบ และสร้างความเสียหายต่อธุรกิจการค้าและการท่องเที่ยวในเมืองหาดใหญ่เป็นอย่างมาก จะเห็นได้จากการประเมินมูลค่าความเสียหายของธุรกิจโรงแรม ร้านค้า และสถานประกอบการประเภทต่าง ๆ จากภาวะน้ำท่วมในครั้งนี้ไว้สูงถึง 1,000 ล้านบาท ดังนั้นเพื่อเป็นการป้องกันอุทกภัยในครั้งต่อไป ซึ่งอาจเกิดขึ้นอีกได้ในอนาคต รัฐบาลจึงได้มอบหมายให้กรมชลประทานทำการศึกษาและดำเนินโครงการป้องกันอุทกภัยในเมืองหาดใหญ่ขึ้น โดยได้รับแนวทางการแก้ไขจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 9 โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

โครงการบรรเทาอุทกภัยอำเภอหาดใหญ่ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ¹

หลังจากเกิดอุทกภัยในเดือน พฤศจิกายน พ.ศ.2531 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงได้พระราชทานพระราชดำริให้กรมชลประทาน ร่วมกับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการแก้ไขและบรรเทาปัญหาน้ำท่วมอำเภอหาดใหญ่ เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม พ.ศ.2531 ทรงแนะนำแนวทางแก้ไขไว้ว่า การแก้ไขและบรรเทาพื้นที่ที่ควรพิจารณาดำเนินการน่าจะ ได้แก่ การขุดลอกคลองระบายน้ำที่มีอยู่ พร้อมกับขุดคลองระบายน้ำขนาดใหญ่เพิ่มอีก ให้สามารถระบายน้ำในคลองซึ่งมีระดับสูงอยู่แล้ว และได้ลั่นคำสั่งให้ลงมือเข้าทำพื้นที่ตามบริเวณที่ดำไว้

1. ลักษณะโครงการ (แผนที่ 29)

ลักษณะโครงการ ประกอบด้วย

1) งานขุดลอกและขยายคลองธรรมชาติให้สามารถระบายน้ำลงสู่ทะเลสาบสงขลาได้มากขึ้นกว่าเดิม ดำเนินการในระยะที่ 1 ได้แก่

- คลองเตยตลอดสาย (ผ่านเขตร่มขน) จนถึงคลองอู่ตะเภา
- คลองอู่ตะเภาตั้งแต่ถนนรอบเมือง ถึงทะเลสาบสงขลา
- คลองสายเมมา ตลอดสาย ถึงคลองบางกล้า
- คลองบางกล้าตลอดสาย จากคลองอู่ตะเภา ถึงทะเลสาบสงขลา

2) งานขุดคลองระบายน้ำสายใหม่ เป็นงานระยะที่ 2 ประกอบด้วยงานขุดคลองระบายน้ำสายใหม่ ได้แก่

- คลองระบายน้ำสายที่ 1 แยกจากคลองอู่ตะเภาที่ท้ายถนนรอบเมือง ไปเชื่อมกับคลองบางกล้า และขุดต่อไปตามแนวคลองขวนยาง จนออกสู่ทะเลสาบสงขลาที่คลองโพธิ์หลูด เพื่อช่วยแบ่งน้ำจากคลองอู่ตะเภาและรับน้ำจากคลองวาด ให้ไหลลงสู่ทะเลสาบสงขลาโดยตรง

- คลองระบายน้ำสายที่ 2 ขุดจากด้านทิศเหนือของเขตเมืองหาดใหญ่ ไปตามแนวคลองแหจนเชื่อมกับคลองเตย เพื่อรับน้ำลงคลองเตยได้สะดวก

- คลองระบายน้ำสายที่ 3 ขุดแยกจากคลองอู่ตะเภา ทำยจุดที่คลองเตย ระบายน้ำลงเล็กน้อยมีแนวตรงไปสู่ทะเลสาบ เพื่อแบ่งน้ำจากคลองอู่ตะเภาให้ไหลลงทะเลสาบโดยสะดวก

3) งานก่อสร้างอาคารบังคับน้ำต้นคลองเตย เพื่อควบคุมน้ำคลองอู่ตะเภา และน้ำจากคลองหว่าไม่ให้ไหลเข้าสู่ตัวเมืองมากเกินไป ดำเนินการระยะที่ 2

¹กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

4) งานคั่นกั้นน้ำ และระบบสูบน้ำบริเวณพื้นที่ชุมชน และพื้นที่ย่านธุรกิจ
ดำเนินการในระยะที่ 2

2. แผนการดำเนินงาน

มีแผนงานศึกษาและวางแผนการพัฒนารวมทั้งระบบที่จะดำเนินการต่อไปกับ
แผนงานก่อสร้างระยะที่ 1 ซึ่งเป็นแผนงานก่อสร้างระยะแรก เพื่อช่วยระบายน้ำให้ไหลออกสู่
ทะเลสาบสงขลาได้มากขึ้นกว่าเดิม ระยะเวลาก่อสร้างของงานระยะที่ 1 กำหนดแล้วเสร็จ
ภายในปีงบประมาณ 2532 สำหรับการก่อสร้างระยะที่ 2 เป็นงานชุดคลองระบายน้ำสายใหม่
และงานก่อสร้างอาคารบังคับน้ำ ตลอดจนสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ซึ่งจะดำเนินการหลังจากทำการศึกษา
และวางแผนพัฒนารวมทั้งระบบแล้ว คาดว่าจะสามารถเริ่มงานก่อสร้างได้ประมาณกลางปีงบ
ประมาณ 2534 และ แล้วเสร็จภายในปีงบประมาณ 2536

3. ประโยชน์ของโครงการก่อสร้าง

สามารถป้องกันน้ำจากคลองต่าง ๆ ไม่ให้ท่วมพื้นที่ในเขตชุมชน และเขต
เศรษฐกิจของเมืองหาดใหญ่ ประชาชนไม่น้อยกว่า 15,000 คนบริเวณ ซึ่งปัจจุบันได้รับความ
เสียหายเนื่องจากน้ำท่วม จะได้รับประโยชน์โดยตรงจากโครงการนี้ นอกจากนั้นทรัพย์สินของ
ราชการและสิ่งสาธารณูปโภคต่าง ๆ จำนวนมากก็จะไม่เกิดการเสียหาย เนื่องจากเกิดน้ำท่วม
อีกต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

